ÚJ!

video magazin

7. szám
1987. november
Ára: 39 Ft

ötlet

Kedves Olvasó!

„Mire kell ez a videofilm-rovat négy oldalon keresztül a lap elején?" – kérdezi levelében egy szegedi olvasónk bosszankodva, és hozzáteszi: „Talán azért, hogy bosszantsanak bennünket: lám, ilyen jó filmeket is lehet külföldön vásárolni?" Olvasóit természetesen egyetlen lap, így a Video Magazin sem akarja felháborítani, ha egyáltalán bosszantani akarunk valakit (valamit), akkor legfeljebb azokat a tehetetlenségeket, amelyek miatt mégis olyan csapnivalóan gyér a hivatalos, első gazdaságbeli műsoros videokazetta-kínálat. Rövid rovatunk legfontosabb feladata azonban az, hogy a külföldön kazettát vásárolni szándékozóknak választékot kínáljon a sikeres közönségfilmekből.

Más szolgáltatást is szeretnénk nyújtani a következő számunktól kezdődően – amely várhatóan többek között a filmbarátok lehetőségeit bővíti. A magazin hűséges olvasói bizonyára emlékeznek még rá, hogy első négy számunk mennyire rendszertelenül jelent meg, olyanná lett, mint egy mese: hol volt, hol nem volt. Kezdetben ezért is nem nyitottunk rovatot a leveleknek, hozzászólásoknak, hiszen meglehetősen soká tartott volna kivárni a lap hasábjain megjelenő választ, s lehetőségeinkhez képest igyekeztünk külön-külön, gyorsan válaszolni minden egyéni problémával jelentkező levélírónak. Ötödik számunktól – 1987. júniustól – kezdve, úgy tűnik, vállalhatjuk a viszonylag pontos, kéthavonkénti megjelenést, ezért megindítjuk Keres – kínál rovatunkat. Kérjük tehát, Kedves Olvasó, ha keres vagy eladásra, cserére kínál videokazettát, gyári vagy házilag felvett, de megunt műsoros kazettát, prospektust, televíziót, monitort, képmagnót, kamerát, akkor levélben küldje be 100 szótagnál nem hosszabb szövegű hirdetését – magánszemélyeknek ingyen közzétesszük. Amennyiben terjedelmi korlátaink megengedik, kéthónaponkénti – legközelebb januári – megjelenésünk immár lehetővé teszi levelezési rovat indítását is. Leveleikben természetesen nem kell 100 szótagnál megállniuk.

Várjuk hirdetéseiket, leveleiket – szegedi olvasónk leveléhez hasonlóan ötletadó „bosszankodásaikat"!

Bíró Zoltán

video magazin

ötlet

VIDEOVILÁG

FILMGLÓBUSZ

TESZT ÉS TECHNIKA

HÁZUNK TÁJA

VÁSÁRLÁS

KISLEXIKON

KILÁTÓ

Az Ötlet hetilap magazinja ▪ Felelős szerkesztő: Horváth Béla
Szerkesztő: Bíró Zoltán • Művészeti szerkesztő: Kerék Antal
Képszerkesztő: Kiss Árpád • Szerkesztőség: Budapest XIII., Jász utca 103–105.
Levélcím: Budapest 1986 • Telefon: 203-803, 203-804 • Telex: 22-7363

Kiadja az Ifjúsági Lap- és Könyvkiadó Vállalat
Felelős kiadó: dr. Petrus György igazgató • Kiadóhivatal: Budapest VI., Révay u. 16.

Kossuth Nyomda, Budapest 87.0600 • Felelős vezető: Bede István vezérigazgató
Terjeszti a Magyar Posta

Címlap: Prohászka Imre
HU ISSN 0237-5141

A rózsaszín Chiquitas

(THE PINK CHIQUITAS)

Hát ezt is megértük! A bivalyöklű, algakék szemű szuperman, a csípőből tüzelő Rambo, azaz Sylvester Stallone öccse is a filmvászonra settenkedett, s a hírek szerint nem is sikertelenül. Bár bátyjánál cingárabb felépítésű – s ezért a dzsungelharcban kevéssé használható! – színész meglehetősen jóképű ahhoz, hogy a lányok-asszonyok ezrei vásárolják meg legújabb, videoszalagon is megjelent filmjét.

A történet nem túl fantáziadús: a Rózsaszín Chiquitas nevű meteorit utáni hajsza Mexikótól az Egyesült Államok kanadai határáig folyik. A két vetélkedő a gengszterfőnök Don Enchilada és a detektív, a „Rambo öcsi" alakította Tony Mareda között zajlik. Vad üldözések, pisztolyropogás, szex és szerelem, torokszorító izgalom és zavaros „tudományos" ismeretek keverednek az egzotikus helyszíneken forgatott filmben, amelynek a vége nem lehet kétséges: a csodálatos nők és a titokzatos meteorit jogos tulajdonosaikhoz kerülnek...

USA, 1986
Főszereplők: Frank Stallone, Claudia Udie, Eartha Kitt
Rendezte: Anthony Currie
95 perc

Űr-tábor

(SPACECAMP)

A színhely Huntsville, Alabama állam, Egyesült Államok. A résztvevők: hat tizenéves fiatal, lányok, fiúk vegyesen. A feladat: űrhajóskiképzés.

A speciális űrbázison minden a megszólalásig eredeti. Igazi űrhajóban gyakorolják a mozgást, szimulátorban szokhatják meg a súlytalanság állapotát, számítógépen modellezhetik a szóba jöhető eseményeket. Az igazi próbatétel mégis akkor következik el, amikor személyre szóló feladatot kapnak a tábor vezetőjétől, s a megoldással egyidőben egy „valódi" űrkommandó is rátámad a kis csapatra.

A kiképzés, a játék itt véget ér. A fiatalok akár haza is térhetnének, ha nem hevítené őket a tűz, hogy a valóságban is kipróbálhassák azt, amit tanultak, és bebizonyíthassák: valóban alkalmasak űrhajósnak. Közös vágyuk meghallgatásra talál, és egy napon megkezdődik a visszaszámlálás: öt, négy, három, kettő, egy, zéró... s innen kezd érdekessé válni a film is, hiszen mindeddig úgy tudtuk, csak játék az egész.

USA, 1985
Főszereplők: Kate Capshaw, Lea Thompson, Tate Donovan, Kelly Preston
Rendezte: Harry Winer
100 perc

Köztünk marad

(JUST BETWEEN FRIENDS)

A szerelmi háromszögek szabályai szerint adva van egy férfi, aki már unja feleségét, s kalandokra vágyik. Balszerencséjére az egyik kísérlet túlságosan jól sikerül, s beleszeret a felesége fiatal barátnőjébe. A konfliktus kiterebélyesedik, s máris kész a szomor-édes filmdráma. Allan Burns filmjében megfordítja ezt a háromszöget, s a nők felől közelíti meg a házasságtörés történetét.

Holly Davis, az unatkozó háziasszony (Mary Tyler Moore), és az agilis tévériporternő Sandy Dunlap (Christine Lahti) egy fittnessklubban találkoznak először. Az aerobic-gyakorlatok után összebarátkoznak, s bár semmi közös tulajdonságuk és érdeklődésük nincs, remekül megértik egymást. Sandy azonban hamarosan szemet vet Holly férjére, Chipre, aki hajlik is a kalandra, sőt néhány hét után ott is hagyja a feleségét. Az idillt azonban váratlan esemény szakítja félbe: a férfi tragikus baleset áldozata lesz.

A két asszony ismét egymásra talál a bánatban, közösen gyászolják elveszett szerelmüket. Kis idő múlva ismét megbillen barátságuk egyensúlya. Sandy rosszul érzi magát s ezért orvoshoz megy. A vizsgálat kimutatja, hogy terhes, s a gyermek apja Chip volt...

USA, 1986
Főszereplők: Mary Tyler Moore, Christine Lahti, Ted Danson, Sam Waterson
Rendezte: Allan Burns
106 perc

Mese Danutáról, a jolly-jokerről

Hol volt, hol nem volt, élt egyszer egy eldugott kis faluban egy lány. Ő volt a család legkisebb lánya, 156 centi magasra nőtt. Telt-múlt az idő, s a kislányból egyszeriben nagylány lett, ápolónő. Egyszer aztán ez a kislány megunta a sok orvosságosfiolát, ágytálat és injekcióstűt. Hamuban sült pogácsát tett a tarisznyájába, vándorbotot vett a kezébe és nekivágott a világnak. Meg sem állt a füstös-ködös Nyugat-Németországig, ahol apró termete ellenére hamar rámosolygott a szerencse. Először egy rockzenekar alkalmazta énekesnek, majd mások is felfigyeltek egészen különleges képességeire – főleg 102-es mellbőségére.

Kattogtak a fényképezőgépek, sustorogtak a felvevőmasinák s lám, a mi egykori ápolónőnk máris magazinokból, reklámokból mosolygott vissza egykori hazájára, Lengyelországra. Akadt persze jócskán olyan kép is, amit nem küldött el szüleinek expressz ajánlva e dús keblű hölgy, de szerencsecsillaga egyre magasabbra tört. Három igazi játékfilmben már valódi, címzetes színésznőként szerepelt, s manapság nincs olyan nyugatnémet magazin, amely ne közölné örömmel képeit. Sőt! Danuta már az újságírással is kacérkodik, a Video Play című színes lapban amolyan társasági pletykarovatot ír, szerkeszt, és amúgy mellékesen megmutatja legfrissebb formáját is.

De ez a szőke Danuta nem maradt hűtlen hazájához és szüleihez sem. Sokat gondol rájuk s – ahogy a közelmúltban nyilatkozta – pénzzel segíti az otthonmaradtakat. Törődik a jövőjével, és bizony élére rak minden márkát, jent és dollárt, hogy teljék majd illő hozományra, ha egyszer eljő az igazi. Addig azonban keményen dolgozik, hogy bebizonyítsa: a legkisebb lány is ér annyit, mint a népmesék legkisebb királyfia…

A menekültek

(DIE FLÜCHTIGEN)

Lucas (Gérard Depardieu) ötéves börtönbüntetéséből szabadul. Mint minden egykori fogoly, ő is megfogadja, hogy új életet kezd, tisztességes állampolgár lesz. Első útja egy bankba vezet, hogy számlát nyisson. Az ablakhoz lép s ekkor óriási ötlete támad. Meglát ugyanis egy göndör hajú, mókás arcú, szakadt ruhájú urat, aki nem más, mint Pignon, a munkanélküli. Ő viszont már torkig van a munkanélküliléttel. Három éve él segélyen és eddig türelemmel várt a szerencséjére, egy jó megélhetést nyújtó állásra. Lucas megjelenése egyszeriben tudatosítja benne, hogy változtatnia kell, s fel kell adnia eddigi erkölcsös életét. A trükk – amit nem írhatunk le, hiszen elveszne a komédia lényege! – bejön, és a két hős nemsokára az autóban ül hazafelé robogva. Otthon éri Lucast az újabb meglepetés, egy hatéves kislány formájában.

Jeanne – Pignon lánya – édesanyja halála óta egy szót sem beszél, még apjához sem szól. Lucas viszont annyira belopja magát szívébe, hogy megtörténik a csoda: a kislány újra beszélni kezd. A kislány és a nagydarab Lucas egyre meghittebb kapcsolatba kerülnek, s a különös trió együtt kellemes perceket szerez a nézőknek – izgalmat és nevetést egyaránt.

Bár e sorok írásának idején még jó néhány hónap van hátra ebből az évből, úgy tűnik, hogy Depardieu és Richard új filmje volt az idei év legsikeresebb francia vígjátéka.

Franciaország, 1987
Főszereplők: Pierre Richard, Gérard Depardieu, Michel Blanc
Rendezte: Francis Veber
95 perc

Makaróni

Robert, a sikeres amerikai üzletember Nápolyba utazik. A dél-olasz városba érkezve megrohanják az emlékek. A második világháborúban ugyanis itt töltötte szolgálati idejét, mint a tengerentúli hadsereg tisztje. A hangulatos sikátorokban ődöngve egykori önmagát és akkori barátait keresi. Így jut el Antonióhoz, aki nem ismer rá az egykor snájdig katonára, sőt kidobja lakásából. Robert rámenős üzletemberhez méltó kitartással visszatér és ismét felfedi kilétét. Antonio végre ráismer és keblére öleli nemcsak mint egykori barátot, hanem mint nővére udvarlóját is. Az élmények felelevenítése után felajánlja, elviszi nővéréhez, Mariához.

Sírva, meghatódva fogadja egykori szerelmesét Isa Danielli, aki Maria szerepét alakítja. Bár a háború után férjhez ment, ma is kap levelet Roberttől – állítja. Ezekről a levelekről azonban éppen Robert nem tud. Kiderül a turpisság: Antonio írta Robert helyett a szerelmes leveleket, hogy megvigasztalja csalódott nővérét.

Robert szabadsága lejártával nem tér haza, hanem Nápolyban marad Mariával és Antonióval. Otthonról egyre rosszabb híreket hoz a posta. Vezetése nélkül az üzlet a csőd felé araszol. Döntenie kell: megy vagy marad...

Mastroianni és Lemmon kiemelkedő alakítása keserédes komédiává varázsolja ezt a filmet, amelyet az ugyancsak világhírű Ettore Scola rendezett.

Olaszország, 1985
Főszereplők: Marcello Mastroianni, Jack Lemmon, Isa Danielli
Rendezte: Ettore Scola
102 perc

Férfiak klubja

(THE MEN'S CLUB)

Mit csinál hét férfi egy úgynevezett kanmurin. Természetesen isznak, dohányoznak, esznek, mesélnek és adomáznak. Az egyszeri összejövetelt a második, a harmadik és a sokadik követi, a vendéglátó, a pszichiáter, Kramer házában. A legszebb férfikorban levő férfiak – köztük egy népszerű baseball-játékossal, orvossal, tanárral – egyaránt torkig vannak a női nemmel. Jórészt elváltak vagy az agglegények életét élik. A rendszeres találkozókon lassan megismerjük a magánéletüket, küzdelmeiket, csalódásaikat, s végül – a hallgatólagos megállapodás ellenére – sorra kerülnek a nők is. Órák hosszat mesélik kalandjaikat, szerelmeiket, szeretőiket – s közben alaposan felöntenek a garatra. A napközben komoly, tiszteletre méltó, „jólfésült" úriemberek most aztán igazán kitesznek magukért, s levetközik jómodorukat.

A bulit hirtelen csengetés szakítja meg. Kramer felesége érkezik meg, s rémülten veszi szemügyre a romhalmazzá vált lakást és a részeg társaságot. Váratlan fordulat következik: a szemrehányás helyett ragyogó ötlete támad a ház asszonyának...

USA, 1986
Főszereplők: Roy Scheider, Harvey Keitel, Richard Jordan
Rendezte: Peter Medak
90 perc

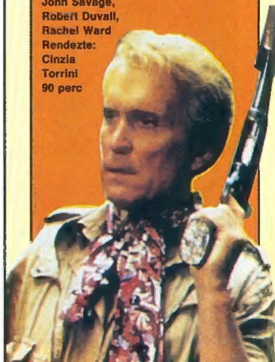

Hotel Colonial

Marco Venieri – akit a Hair című filmben megismert John Savage alakít – New Yorkban él. Bátyja, Luca valahol a dél-amerikai őserdőben eltűnik, s halálhíre csak hetekkel később érkezik meg Amerikába. Marco nem hiszi el a szomorú tudósítást és Bogotába repül, hogy megkeresse bátyját. Tudja, hogy fivére korábban egy terrorista csapat tagja volt, s így ezen a nyomon indul el keresésére. – Találkozik a csinos Iréne Costával (Rachel Ward alakítja), aki a bogotai olasz konzulátuson dolgozik, s mivel Luca éppen egy olasz különítmény tagja volt, Irene segíthet a szál felgombolyításában.

A nyomok az áthatolhatatlan dzsungelba vezetnek, ahol rövidesen megbizonyosodik arról, hogy a meggyilkolt nem a bátyja. De ha nem ő a halott, akkor hol van? Csapatot szervez perui, kolumbiai és brazil „kemény legényekből" és útnak indulnak. A vállalkozás eleinte teljesen reménytelennek tűnik, úttalan utakon, megáradt patakokon és félelmetes vízeséseken áthatolva, az ezer veszélyt rejtő dzsungelben keresik Luca nyomát. A szerencse azonban a segítségükre siet egy kábítószer-kereskedő személyében. Carrasco, akit a filmben Robert Duvall alakít, sejtelmesen tudatja Marcóval, hogy hallott egy távoli településről, ahol egy bizonyos Hotel Colonial működik. Ott talán megtalálhatják az eltűnt Lucát...

USA, 1986
Főszereplők: John Savage, Robert Duvall, Rachel Ward
Rendezte: Cinzia Torrini
90 perc

A westernfilmeknél talán csak paródiáik népszerűbbek, ezért is rögzítették filmszalagra közel tíz éve a westernparódiák egyik legjobbikát, a Kaktusz Jacket. Az akkori filmsikerben persze oroszlánrészt vállalt a két világsztár, Kirk Douglas és Schwarzenegger is. Mivel a film bemutatását különböző jogi bonyodalmak követték, a nyugati videopiacokon is csak 1987-ben jelent meg a film videováltozata. Douglas, aki maga is számos valódi westernben játszott, és az akciófilmek sztárja, az egykori Mr. Univerzum biztosíték arra, hogy a néző nem alszik el a tévéfoteljében a film alatt.

A történet maga nem tartalmaz semmi újdonságot – de hát ki remél ilyet a westernparódiától? Miss Jones, mint a mesebeli Piroska kosárkájában a nagymamának szánt kaláccsal – egy koffer arannyal – indul el a városba. Nem tudja, hogy ugyanazon a vonaton utazik a híres gengszter, Kaktusz Jack (Kirk Douglas), aki több kilométerről, széllel szemben is megérzi az arany „szagát". A vonatot rablók támadják meg az izompacsirta Schwarzenegger vezetésével, aki úgy gondolja, hogy fél kézzel is meg tudja állítani a füstöst. Ha testi erővel nem is, de egy pisztollyal végül sikerül lestoppolni a lokomotívot, s megkezdődik a jól ismert csetepaté. A jó öreg Kaktusz Jack természetesen az ártatlan szőkeség segítségére siet, hogy megvédje a harácsoló banditáktól...

A továbbiakban is minden a westernsablonok szerint zajlik, vagyis whisky, saloon, lovak, pisztolyok és szerelem – a különbség mindössze annyi, hogy mindezt idézőjelbe téve jót nevethetünk az egészen.

Kaktusz Jack

USA, 1979
Főszereplők: Kirk Douglas, Arnold Schwarzenegger, Ann-Margret
Rendezte: Hal Needham
88 perc

Ottó

(II. rész)

A félelmetes bicepszű, metszőkék szemű, snájdig főhősök napja úgy látszik végleg leáldozott. Egyre több filmen tűnnek fel a hétköznapi, „emberszabású" férfiakhoz hasonló szemüveges, lúdtalpas, hajlott hátú, kissé már kopaszodó színészek – s milyen kiismerhetetlen a Néző! –, ők éppúgy sztárok lesznek, mint daliás elődjeik. Woody Allen, Pierre Richard, Dustin Hofmann után most itt van Otto, az ügyeletes nyugatnémet sztár.

Második filmjében egy állatorvosi rendelő ápolóját alakítja meggyőző együgyüséggel. Az állatkórházban persze minden kellék adott ahhoz, hogy megszeressük ezt a szerencsétlen flótást. Erős férfiak és hódító asszonyok jönnek-mennek ölebjeiket, cicáikat és egyéb háziállataikat cipelve, erős kontrasztot adva ezzel a főhős és környezete között. Bár reménytelennek tűnik, egyszer Ottóért is eljön az igazi. No nem fehér lovon, szőke Brünhilda formájában, hanem egy tűzről pattant házmesterlány személyében. Otto, aki eddig a macskák és kutyák kedvence volt, szenvedélyes szerelemre gyullad Gaby iránt, s persze még nagyobb ballépéseket csinál, mint annak előtte. Bármilyen meglepő, Gaby viszontszereti...

NSZK, 1987
Főszereplők: Otto, Dirk Dautzenberg, Ute Sander
Rendezte: Otto Waalkes
100 perc

A Filmrendező

1987. június. A moszkvai filmfesztivál nagydíját Fellini Interjú című összegző filmje kapta. Minden művének fontos motívuma bukkan fel ebben az álriportban, amelyben Fellini maga vezet végig a Cinecittán – az olasz filmváros utcáin – vagyis életművén egy fiktív japán forgatócsoportot.

„Nem igazán jó film – így a tudósítók –, de persze utánozhatatlanul Fellini." Ez az érdekes, kísértetiesen ismétlődő sztereotípiája a róla szóló bírálatoknak. „Nem tartozik remekművei közé, de ..." – írják a kritikusok a Nők városáról, a Zenekari próbáról, a Casanováról, az És a hajó megy...-ről. Honnan ez a megbocsátás? Fellininek, úgy tűnik, mindent szabad. Csinálhat gyengébb filmeket is – egy kis dorgálást kap, de a végén mindig ott van a megbocsátó „de".

Ki hát ez a Fellini? Aki saját magát is beleforgatja filmjeibe, akinek Emlékezem című könyvét olvasva minden íróember megnyalhatja a tíz ujját, vagy sárgulhat az irigységtől, akinek több álnyilatkozata jelent meg, mint valódi, aki utálja a tévét, de folyton nekik forgat, aki szinte egyedül képviseli az olasz film régi hírét, de akivel az összes producer egy életre összeveszett már?

Fellini filmjei videón jóformán élvezhetetlenek.

Mindannyian jól ismerjük a kalózkazetták elmosódó, kontúrtalan képeit, lehetetlen színeit, a film, a látvány művészete ilyenkor önmaga lényegét tagadja. De nincs az a szenvedélyes videofogyasztó, akit ez egy cseppet is zavarna. A kalózkazetták horror-, szex-, háborús, kalandfilmjeiben a kép *illusztráció* csupán, az *akció* illusztrációja. A film ilyenkor – mozgó képregény. Fellini filmjeiben nincsenek akciók, a látvány azonban mondandóvá lényegül. Így lehet, hogy ezek a filmek még eredeti, gyári kazettán, „csúcsszuper" lejátszón is hidegek maradnak. De hát ki akarná – egy-két őrült filmesztétán kívül – az Édes életet, az Amarcordot vagy a Casanovát éppen videón nézni, amikor moziban sem nézte meg? Pedig Fellini nevét a mozifogyasztók széles rétegei is ismerik, de (akárcsak Magyarországon Jancsó Miklósé) az ő neve is az *érthetetlen* és *értelmetlen* filmművészet jelképévé vált, azok számára is, akik még egyetlen filmjét sem látták. „Az a gyanúm, hogy a »fellinis« mindig valami olyasmit jelent, hogy extravagáns, abnormális... Azt hiszem... minden zavaros gondolkodású fickóra, akiről nem tudják pontosan, mit is kell gondolni róla, az én nevemet biggyesztik."

Bizony, Fellini nem egyszerűen egy filmrendező – hanem a Filmrendező maga. Elérte a legtöbbet, ami művésszel történhet, népmesei figura lett, beleírta magát ennek a századnak „népművészetébe". „Fellinis" – mondjuk egy jelenetre, egy arcra, és mindenki tudja, mire gondoljon: hatalmas görögdinnyemellű asszonyok, cingár, kancsal bolondok, lenyalt hajú kövér amorózók – csupa furcsa FIGURA. Nyitott sportkocsiban száguldani, cinzanót inni, unottnak lenni, szökőkútban fürdeni. Egy nem túl széles réteg életmódjáról tudósított az 1959-es Édes élet – viselkedés- és életmintát, ruha-, sőt „nődivatot" sugározva szét egész Európában. Filmjeinek motívumait „leszállt kultúrjavakként" *élték* át mindenütt a hatvanas évek fiataljai, ez volt a „DOLCSEVITA".

De Fellini igazából mégis az értelmiségieké.

Ám a Művészfilm nevű nagy dobozban is körülhatárolt, egyszeri rekeszben üldögél. Hiába újító, filmjeinek külső jegyei hiába oly feltűnőek – legfeljebb csak utánozhatók, de nem követhetők. Mert zseni, és ezért természetesen hajmeresztő ellentétek feszülnek filmjeiben. Érzéki és filozofikus. Gúnyos és érzelmes. Realista és szürrealista. Tárgyilagos és személyes. Dokumentarista és parabolisztikus.

Ezek az ellentétek teszik tán, hogy hódolói többen vannak, mint ellenzői (bár azok annál intenzívebben utasítják el). Filmcsinálói módszere ugyanis két, látszólag összeférhetetlen megközelítési módot, sőt *világlátást* egyesít. Aki a moziban s a művészetben általában a Filozófia lecsapódását, értelmiségi léte, s egyáltalában a világ érthetetlenségének boncolását, a PARABOLÁT keresi – az Országúton, a Satyricon, a Nők városa, a Casanova, az És a hajó megy... szimbólumrendszereiben fürdőzhet önfeledten. Ennyi kulturális és mitológiai utalás, filozófiai csemege, melyet ezek a filmek kínálnak, elég alapanyagot kínálhat egy tudós akár egész életművéhez is. Akik viszont a filmben a világ romlandó képeit múló, ám nagyon is árulkodó formáját szeretik, a házak-ruhák-arcok-mozdulatok aprólékos, hiteles, lélegzetelállítóan *ismerős*, egyéni mitológiáját keresik – azoknak kínál csak igazi terített asztalt Fellini. S a Narrátor, Fellini kedvence, Az Újságíró többtucatnyi formában feltűnő alakja áll eme asztal mellett és latin mosollyal invitál a lakomára. Ennél az asztalnál, mint ama valóságos olasz asztaloknál filmjeiben, rengetegen ülnek, és mindenki egyszerre eszik, beszél, sőt kiabál.

Bizony, ama valóságos olasz asztalok a spagettistállal, csigával, hallal vörösborral nagyon is megszokott és éppen ezért meglepő választ sugallnak, ha Fellinitől akarjuk megtudni: milyenek az olaszok. Mert úgy tűnik, az ő képe semmiben sem különbözik a szakmányban gyártott vígjátékok olasz-képétől, a nagyhangútól, a tésztazabálótól, a nevetségestől.

Pedig éppen furcsa viszonya Itáliához, saját olaszságának megfogalmazása az, ami nem csak ezeken a vígjátékokon, hanem a lila és mély művészfilmeken is túlröpíti filmjeit, amivel egy értelmiségi magatartás modelljévé lesz. Az tudniillik, hogy elképesztő kíméletlenséggel és az ehhez szükséges merészséggel csepüli nemzetét. Szellemi restséggel, műveletlenséggel, infantilizmussal vádolja. Haragszik rá.

Ha igaz az, hogy mindig ugyanazt a filmet forgatja, hát ez a monstre-film újra és újra arról szól, hogyan viselkedik egy felnőni nem akaró, anyaölbe vágyó, óriáscsecsemő-Olaszország.

Ám haragudni ennyi elágyuló szeretettel, harmatos gyengédséggel, szidalmazó Felnőttet, ennyire azonosulni a végső soron imádnivaló Gyermekkel – ez az érzelmi taszítás-vonzás, szabadulni vágyás és menthetetlen függés gyerekkortól-múlttól-néptől, ez teszi ezt a nagyon is olasz Filmrendezőt minden népek értelmiségije számára válaszadóvá, saját kínzó kérdéseinek egy lehetséges megoldását felmutatóvá.

Talán ezért nézik mégis videón filmjeit az őrült filmesztéták, s ezért bocsátanak meg neki kritikusai?

Faragó Zsuzsa

FELLINI FILMJEI

1950 – A varieté fényei (Luci del varietá) – társrendező
1952 – A fehér sejk (Lo Sceicco Bianco)
1953 – Szerelem a városban: Egy házasságközvetítő iroda (Amore in cittá: Un'agenzia matrimoniale) – epizód
1954 – Országúton (La strada)
1955 – Szélhámosok (Il bidone)
1956 – Cabiria éjszakái (Le notti di Cabiria)
1959 – Az édes élet (La dolce vita)
1961 – Boccaccio 70: Doktor Antonio megkísértése (Boccaccio: Le tentazioni del dottor Antonio) – epizód
1962 – Nyolc és fél (Otto e mezzo)
1965 – Júlia és a szellemek (Giulietta degli spiriti)
1967 – Tre passi nel delirio: Toby Dammit (Rejtelmes történetek: Toby Dammit) – epizód
1969 – Fellini-Satyricon
1970 – Bohócok (I Clowns)
1971 – Fellini-Róma
1973 – Amarcord – Emlékezem
1976 – Zenekari próba (Prova d'orchestra)
1980 – Nők városa (La cittá delle donne)
– És a hajó megy...
– Ginger és Fred
1987 – Interjú

ÖSSZEÁLLÍTOTTA: MÁRCZI IMRE

JVC
Kamkorder minden

GR–C9

Amikor a hetvenes évek elején Magyarországon a képmagnók és a videokamerák megjelentek, senki sem gondolta volna, hogy jó tíz év múlva az akkori videokamerák méretébe majd a képmagnó is belefér és az egész cucc szobai világítás mellett is kifogástalan színes képet produkál. És akkor még nem is említettünk egy sor nem egészen mellékes dolgot: az akkori átlag fél órával szemben ma egy kamkorder – igaz, felezett sebességgel – egy- vagy akár háromórás felvételt készít egy kazettára (mint a nyolc milliméteres kamkorderek), autofókusz gondoskodik a mindenkor éles képről, a kísérő hangfelvétel esetleg sztereó hi-fi stb. – és az egész berendezés nem sokkal nehezebb (vagy könnyebb), mint egy kiló.

A piacot elárasztották a különféle márkájú kamkorderek. Természetesen nem a Lehel téri piacra gondolunk, hanem egyelőre a tengerentúlról és Nyugat-Európáról van szó. Úgy becsülik, hogy ez évben az NSZK-ban kb. 150 ezer db kamkordert adnak el és mindössze 35 ezer körül lesz az eladott hagyományos hordozható képmagnók és kamerák darabszáma. A kínálat óriási. Próbáljuk meg legalább e sokféleség áttekintését a legfontosabb műszaki jellemzők alapján. Ezután pedig nézzünk meg egy tipikus készüléket közelebbről – természetesen a jobbak közül.

Négyféle rendszerű kamkordert gyártanak jelenleg. Ezek közül időrendben első volt a Sony Betamovie rendszere, amely normál Betamax kazettára készít szabványos Beta rendszerű felvételeket. A második a VHS formátum hasonló készüléke. Mivel a VHS kazetta nagysága határt szabott a készülékek méretcsökkentésének, és bebizonyosodott, hogy a háromórás játékidejű kazetta a helyszíni felvételeknél igen ritkán szükséges, megalkották a VHS-C rendszert, amely egy kisméretű kazettára készít kompatibilis VHS felvételeket, amelyek minden VHS készüléken lejátszhatók egy adapterkazetta segítségével. Utóbb a Sony ismét lépett egyet, és kihozta a régóta várt nyolc milliméteres videorendszert, amelynek kamkordere számos kedvező tulajdonsággal bír az előzőekhez képest. A fontosabbak: kisebb méret, hosszabb játékidő, jobb kép- és hangminőség, visszajátszási lehetőség és legújabban a „kockázó felvétel".

Kezdjük a Beta rendszerrel. Mint említettük ez volt az első a kamkorderek sorában, de az újabb típusok minőségi jellemzőit alig lehet összehasonlítani a legelső darabokéval. Újabban megjelent a Super-Beta rendszer is – de ahelyett, hogy részletekbe menő ismertetéssel fá-

mennyiségben

rasztanánk az olvasót, elintézhetjük annyival, hogy minden jel arra mutat, hogy a Beta a tiszteletre méltó erőfeszítések ellenére végül is kiszorul ■ világ videopiacáról. Ezt bizonygatják az USA videokereskedői is.

A VHS kamkorderek terén jelenleg ■ Panasonic cég viszi el a pálmát NV-M5EG típusú készülékével. Legkiválóbb tulajdonsága az, hogy a gyors mozgásokat is húzás nélkül, tiszta kontúrokkal adja vissza ■ képernyőn – jellemzői és szolgálatatásai egyébként a szokásosak. A Hitachi és ■ Blaupunkt is kínál egész kazettával működő kamkordert. Ezek a készülékek általában 3–4 kg súlyúak és áruk az NSZK-ban 3500–4100 márka között van. Figyelemre méltó, hogy a professzionális igényeknek is figyelmet szenteltek, s így született meg az M II formátum, amely normál VHS kazettára készít stúdióminőségű felvételt.

Az amatőrök, az otthoni videózás világában egyre népszerűbb ■ VHS-C kamkorder, amely minőségében nem marad el az asztali vagy egyéb hordozható VHS készülékek mögött.

A VHS-C kamkordereknél álljunk meg egy szóra ■ videoszalagoknál. Tudjuk, hogy a szalag minőségétől nagymértékben függ ■ rá rögzíthető felvétel minősége, ezért a gyártók erősen törekszenek egyre jobb szalagokat előállítani. A VHS-C készülékekhez a legjobb hagyományos szalagokat használják. Régebben sokat beszéltek a hamarosan várható fémgőzölt szalagokról, melyek tulajdonságai felülmúlják a jelenlegiekét. Újabban nem lehet erről hallani, viszont forgalomba került a fémszemcsés videoszalag, amelyet ■ nyolc milliméteres készülékekhez alkalmaznak. Ez a szalagfajta ugyanis nem kompatibilis ■ hagyományos szalagokkal, ■ nyolc milliméteres videokészülékei azonban ehhez vannak beállítva.

Igen sokféle típus kapható ezekből a kamkorderekből, de ■ legtöbb néhány alaptípus változata, mivel a nagy japán vállalatok ugyanazokat ■ konstrukciókat adják el a különféle neves elektronikai cégeknek, akik aztán a saját nevük alatt forgalmazzák azokat. Ez ■ magyarázata annak, hogy az eltérő márkájú készülékek sok esetben csak ■ márkajelzésben különböznek egymástól. A fontosabb alaptípusok közül egyet legutóbbi számunkban már bemutattunk (ITT VMC 3877 AF), amelynek eredetije JVC szerkesztésű, és GR-C7 névre hallgat, ennek ellenére ■ Saba, ■ Philips, ■ Grundig, a Graetz és a Nordmende is forgalmazza.

A régebbi kamkorderek képátalakítója félcolos szatikon vagy newicon rendszerű cső volt, ma már kizárólag félvezetős, általában CCD típusú átalakítót használnak. Ez ■ kis méret és súly mellett kedvezőbb képátalakítási tulajdonságokkal rendelkezik és sokkal strapabíróbb, mint ■ cső. A VHS-C kamkorderek között sok az olyan, amely felezett sebességgel is működik és meglepően jó minőségű felvételt készít még így is. Ezekben ■ gépekben csak két fej van, amelyek a felezett sebességű, keskeny sávú üzemmódra vannak optimalizálva. A normál sebességnél tehát a felvett sáv ugyanolyan széles, mint a felezett sebességnél – vagyis nincs kihasználva a szalag. Ezért ■ nem felezős készülékek képminősége valamivel jobb – legalábbis elvben, hiszen ez sok más tényezőtől is függ, amelyeket ■ konstruktőrök vagy kihasználnak, vagy nem (nem is szólva a gyártási technológiáról, amely végül is felelős ■ felhasználóhoz kerülő darab kifogástalan minőségéért).

E készülékeknek általában nincs külső kép- és hangbemenetük és legtöbbjük visszajátszásra sem alkalmas, így ezekkel nem lehet másolni, műsort összeállítani, esetleg lejátszani sem. Ott, ahol az asztali képmagnó minden felhasználónál megtalálható, ez természetes is és semmilyen hátrányt nem jelent.

A VHS-C kamkorderek másik csoportja nem az asztali készülékeket akarja utánozni, hanem egy minél egyszerűbben kezelhető, könnyű, robosztus felvevőeszközt kíván a videós kezébe adni, aki ez esetben bárki lehet, akár gyerek is. Leginkább az „instant" fényképezőgépekhez lehetne hasonlítani ezeket. Az objektív nem vario, hanem fix fókusztávolságú, és minden automatikus. Optikai keresővel vannak ellátva, mert visszajátszani amúgy sem lehet, ezért felesleges lenne az elektronikus kereső.

Vegyünk szemügyre közelebbről egy ilyen készüléket! A JVC gyár GR-C9 típusa azért érdekes, mert több változata is forgalomban van. Nézzük sorjában. A készülék első pillantásra meglepően kis méretű, pedig meglehetősen hozzászoktunk az utóbbi időben a kisebbnél is kisebb videokamerákhoz és képmagnókhoz – no de ■ kettő együtt...?! E gép méretei: 95 × 111 × 212 mm, vagyis minden túlzás nélkül valóban elfér egy nagyobb zsebben. A második meglepetés akkor ér bennünket, ha kézbe vesszük: tokkal-vonóval – bocsánat: akkuval és kazettával – együtt épp egy kilogramm! Félcolos CCD képérzékelőjére egy 1,6 fényerejű, 9,5 mm fókusztávolságú fix objektív képezi le az optikai képet. A fehéregyensúly állításától ez a szerkezet – a videótörténelemben először – teljesen megkíméli használóját. Ezt is megértük, nem kis eredmény! Egyetlen gombnyomásra indulhat ■ felvétel, 30 percig egyfolytában. A kép minősége egészen kiváló, az amerikai modell mért jel-zaj viszonya a színjelre 45 dB, a világosságjelre 40 dB. Igen jó a felbontás: 250 sort mértek. Színjeláthallás nem volt mérhető. Az ■ megvilágítás, amelynél még képet ad ■ készülék, 9,7 lux. Az optikai keresőben három indikátorfény jelzi a különféle fontos állapotokat: ■ sárga ■ készenléti állapotot, a zöld ■ felvételt, illetve a szalag végének közeledtét, ■ piros pedig azt, hogy az akku kimerülőben van. A készülék automatikusan kikapcsol, ha öt percnél tovább hagyjuk a készenléti üzemmódban. Fogyasztása egyébként 5,5 W. Az akku a fogantyúban található. Külső tápfeszültség-csatlakozója is van. A készüléken nincs audio és video ki- és bemeneti lehetőség – ez a gép csak felvételre szolgál. Felvételkor ügyelnünk kell arra, hogy a keresőben valamivel kevesebb látszik, mint ami a szalagra kerül. Ez tipikusan amatőr megoldás („semmi ne maradjon le"), s minimális operatőri gyakorlat meggyőz bennünket arról, hogy ennek az ellenkezője sokkal kedvezőbb. Ezen esetleg beállítással lehet változtatni.

A JVC továbbfejlesztette ezt a modellt és GR-CII néven egy olyan változatot hozott ki, amely az alapvető jellemzők meghagyása mellett háromszoros átfogású vario-objektívvel van felszerelve. Ennek fényereje valamivel gyengébb: 1,7 és ezért kb. 12 lux minimális megvilágítás szükséges. A készüléket autofókusz-áramkörrel is ellátták. Az optikai kereső össze van kötve a varióval, így abban ugyanazt látjuk, mint ami a szalagra kerül. A gép 19 dekagrammal nehezebb, mint az alaptípus, a GR-C9.

Meg kell emlékezni az amerikai változatról is, mert bizonyos dolgokban eltér az európai modellektől. A Zenith márkanév ▶

Lézeres kép

VM6150

alatt forgalmazott készülék típusjele VM 6150 és ■ normál sebességen kívül EP (háromszoros játékidő) is található rajta, ami azt jelenti, hogy az eredendően 20 perces kazettára 60 perces felvételt is tud készíteni. Az EP (Extended Play) mód jellemzői alig valamivel maradnak alatta a normál módban mérteknek a már említett okok miatt: a elbontás 250 sor helyett itt „csak" 230 sor. Azonban ez is olyan szám, amellyel leginkább csúcskészülékeknél találkozhatunk csak. Nagyon közeli beállításoknál vigyázni kell, mert az optikai kereső nem egytengelyű az objektívvel és ezért parallaxishiba lép fel: nem azt látja a CCD, amit a kereső mutat. Amikor ■ készüléket kikapcsoljuk, egy mechanikus takarás automatikusan megvédi az objektívet ■ mechanikai sérülések és az elpiszkolódás ellen.

Ezt a készüléktípust a nyolc milliméteres video igen sikeres előretörésének megállítására dobták be. Kérdéses, hogyan teljesíti ezt a feladatát. Mindenesetre esélye van, mert igen olcsón kínálják. Lehet, hogy ugyanúgy elterjednek majd, mint ■ zsebszámítógépek? Használatát egyébként a következő tartozékok könnyítik meg: hálózati adapter, amely egyben akkutöltő is, akku, egy adapterkazetta, vállszíj és egy VHS-C kazetta – ezek benne vannak a készülék árában. Külön vásárolható hozzá nagyobb teljesítményű akku, tápkábel és akkutöltő, amelyek a gépkocsi-akkumulátorhoz csatlakoztathatók, és végül egy hordtáska.

Ezeken a lapokon eddig viszonylag kevés szó esett képlemezjátszókról. Ennek az az oka, hogy a képlemezjátszókból nálunk sokkal kevesebb van, mint ■ képmagnókból. Ahogy nyugatról kelet felé haladunk, egyre kevesebb ilyen berendezéssel találkozunk. Mivel az Egyesült Államokban van belőlük a legtöbb, vegyünk szemügyre egy ilyen készüléket közelebbről. Annál is inkább érdemes ezt megtennünk, mivel számos dologban különböznek az általunk megszokott képmagnóktól.

A két legfontosabb különbség talán az, hogy ■ jelenlegi kommersz képlemezjátszók nem tudnak felvenni, csak visszajátszásra alkalmasak, viszont ■ képminőségük jobb, mint a képmagnófelvételeké. Ennek oka részben az, hogy ■ képlemezek közt nincsenek másolatok: mindegyik kiváló minőségű, eredeti gyári felvétel, amely ellenőrzött körülmények között, nagy szériában készül kifogástalan stúdiófelvételről. Ilyen kiváló felvételek visszajátszásához azonban érdemes egy kicsit a lejátszó elektronikai áramköröket is „felpiszkálni". Itt álljunk meg egy percre! A mágnesszalagos jelrögzítési eljárás ■ jelenlegi tömeggyártási technológia mellett maximálisan kihasználja lehetőségeit. Lényegesen jobb képminőséget csak valamelyik alapvető rendszerjellemző – a fejrés szélessége, ■ szalag szemcsézetének finomsága vagy a szalagsebesség – megváltoztatásával lehetne elérni. Ezzel azonban megszűnne vagy legalábbis romlana ■ kompatibilitás: az új rendszerű, jobb felvételt a régebbi képmagnókon csak rosszabb minőségben vagy egyáltalán nem lehetne lejátszani.

A képlemez rögzítése és lejátszása azonban nem az elektromágneses elvet követi, hanem a lézertechnikát használja. A képlemezen spirális elrendezésben mikroszkopikus módosulásokat hoznak létre, amelyek a rájuk vetődő lézersugarat megváltoztatják. Ezt ■ megváltozást érzékelik és feldolgozzák az elektronikus áramkörök és így kapjuk vissza a képet és ■ kísérő hangot. Minden információtárolás leglényegesebb pontja az információsűrűség ■ hordozón és annak elérése, átalakítása ■ ember számára közvetlenül érzékelhető jelekké. A lézertechnikának ebben – szemben az elektromágneses képrögzítéssel – nagy tartalékai vannak, tehát nem túl nehéz egy sokkal jobb minőségű képrögzítést, illetve visszajátszást

lemezjátszó

megvalósitani. Hogy mit hoz még a képlemezjátszó, nem tudhatjuk, de valószínűleg nagy jövő vár rá. Különösen akkor, ha sikerül az otthoni felvétel lehetőségét is kidolgozni. A Panasonic cég egyszer már piacra dobott egy olyan képlemezjátszót, amely felvételre is alkalmas volt, de nem garantálták a felvétel élettartamát és ■ felvételt nem lehetett letörölni. Mellesleg egy lemez ára 250 dollár (!) volt. Úgy tűnik tehát, hogy ■ képmagnószalaghoz hasonlóan törölhető és újrafelhasználható képlemezt még nem találták fel. Pedig óriási mértékben növelné ■ képlemezjátszók használhatóságát.

Itt kell említeni ■ képlemezjátszóknak azt ■ sajátságos lehetőségét, hogy félkép-pontosságú automatikus keresésre képesek és ha a lemezen állóképeket tárolunk, elképesztő mennyiségű információt raktározhatunk igen könnyen elérhető formában. Gondoljunk csak arra, hogy képi információtároló rendszerekben (pl. könyvtári katalógus, raktárkészlet, képtári katalógus stb.) – ahol ■ gyakori és gyors visszakeresés alapkövetelmény – mekkora haszonnal lehetne alkalmazni!

De térjünk vissza ■ jelenhez! Az USA-ban kapható képlemezjátszók közül talán a legjobb ■ Pioneer LD-838D típus. (Az olvasó felteheti a kérdést, hogy miért foglalkozunk egy NTSC normás készülékkel. Talán azért, hogy bemutassuk, mire képes egy korszerű képlemezjátszó. PAL-normás verziója ugyanis bármikor nálunk is megjelenhet, és ára várhatóan egy képmagnó ára körül lesz.)

Az első szembetűnő tulajdonság a hosszúkás, lapos forma. Ettől ■ képlemezjátszók esetében nem is nagyon lehet eltérni ■ lemez mérete miatt. Ami újdonság: az Eject gomb megnyomására a fiók, ahova ■ lemezt be kell tenni, nemcsak résnyire, hanem teljesen kinyílik és ezt a távvezérlővel is irányíthatjuk. A készülék tökéletes állóképet ad – ez a képlemezjátszók egy további előnye –, méghozzá korlátlan ideig, mivel a lézeres visszajátszás nem károsítja a képlemezt – ■ ez egy újabb jópont. Ugyanis nincs szalagpálya, nincs mechanikai súrlódás ■ hordozó és a letapogató közt. A lézersugár pásztázási nyomvonala igen gyorsan változtatható, ezért tetszőleges műsorrészlet másodpercnél rövidebb idő alatt elérhető. Gyorscsévélés előre és hátra igen nagy sebességgel lehetséges. Egy lemez lejátszása tíz lépésig programozható, vagyis a lemezről tetszőleges sorrendben tíz különféle részlet automatikusan lejátszható. A lemezen levő műsorok automatikusan megkereshetők (tíz lépésig), feltéve, hogy az egyes számok kódjai rajta vannak a lemezen.

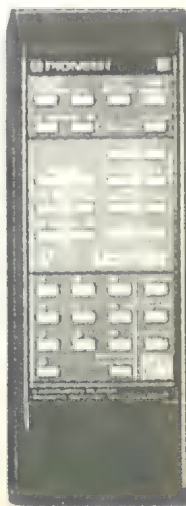
A távvezérlő nemcsak duplikálja a képlemezjátszó funkcióit, hanem az említett programozást is el lehet végezni ■ segítségével. Az egyes gombok használata meglehetősen egyszerű, mivel a képernyőn kiíródó szöveg segíti az eligazodást. A távvezérlőn sokkal több funkció található, mint magán ■ képlemezjátszón, ahol csak az alapfunkciókat lehet vezérelni. Minden programozógomb, a hang lejátszási mód (analóg/digitális) és a speciális funkciók ■ távvezérlőn találhatók. Ezekkel ■ lejátszási sebesség a három másodpercenkénti egy félképtől a háromszoros sebességig változtatható.

Különösen vonzóvá teszi ezt a képlemezjátszót az, hogy kiváló a képminősége. Laboratóriumi mérések szerint az elektronikus áramkörök átvitele még hat megaherznél is kifogástalan. (Tudjuk, hogy a legkiválóbb VHS képmagnó átvitele sem terjed túl a három megaherz frekvencián!) Meglepő, hogy az átvitel egyformán kiváló a videocsatornán s az RF-kimeneten egyaránt. A kép jel-zaj viszonya igen nagy, 43 dB. Ez nem valami eget rengető különbség a VHS csúcskészlükékekkel összehasonlítva, de ha hozzávesszük a hat megaherzes átvitelt, ■ két tényező bámulatosan jó, kontúros, tiszta, részletdús képet eredményez. Ezeket ■ szubjektív jelzőket a mérőjelekkel végzett mérések teljes mértékben alátámasztják. Felmerül annak veszélye, hogy e készülék kiváló teljesítményét monitorunk középszerűsége miatt nem tudja kihasználni. Bizony, sok forgalomban levő monitor alapvető bajokban szenved (például a szinkron bizonytalansága).

Egyedülálló az LD-838D képlemezjátszó hangminősége. Az analóg, szokványos hangcsatorna mellett digitális hangjelek visszaadására is alkalmas. Az analóg hang minősége is figyelemre méltó. Egy CX rendszerű zajcsökkentő áramkör segítségével 80 dB körüli jel-zaj viszony érhető el, ami szinte azonos a hi-fi képmagnók hasonló adatával. A digitális csatorna jel-zaj viszony 100 dB körüli – ez megfelel ■ CD lemezjátszók minőségének. A hangátvitel másik fő jellemzője a torzítás, melynek értéke az analóg csatornában 0,1 százalék, ■ digitális átviteli láncban az egyszázad százalékot sem éri el. Némelyik műsoros képlemezt ellátják egy második hangcsatornával is, ahol a lemezen található anyaghoz kapcsolódó riport vagy kísérő hanganyag található.

A készülék áramfelvétele 40 W, méretei 80 × 420 × 390 mm, súlya kb. 10 kg. Ára az USA-ban 550 dollár, ami az NSZK-ban mintegy 1500 márkának felel meg.

AZ ECHO ELEKTRON SZAKÜZLETBEN

SZOMBATON IS VÁSÁROLHAT!

Híradástechnikai készülékek:
televíziók, rádiók, lemezjátszók, magnetofonok

Elektroakusztikai kiegészítő cikkek:
tv-állvány, hangfalak, video- és audio átjátszókábelek magnetofon- és videokazetták

Tér- és teremhangosításra alkalmas:
erősítők, hangfalak, hangoszlopok, mikrofonok, valamint

Háztartási készülékek:
mosógépek, hűtőszekrények, forróvíz-tárolók, villanytűzhelyek, porszívók, grillsütők, hajszárítók, hajsütővasak, egylapos villanyfőzők

gazdag választékát kínáljuk!

ECHO

ELEKTRON SZAKÜZLET

1065 Budapest VI.,
Bajcsy-Zsilinszky út 19/a.

Nyitvatartás:

Hétfő, kedd, szerda, péntek: 9–17 óráig
csütörtök: 9–19 óráig
szombat: 9–13 óráig

Telefon: 117-698, 325-567

TESZT

Gazdálkodj okosan – videóval

Nem véletlen, hogy TESZT-rovatunk második oldalán fotónkon a képmagnó videokazetta helyett ezúttal pénzt ad vissza: az újdonsült Toshiba, a „magyar” és a japán Panasonic képességeinek és árainak összevetése nem csekély megtakarításra ösztönöz. Tesztünket Tóth Endre, a MEEI mérnöke készítette.

A most bemutatandó TOSHIBA V 83 CZ, ORION–PANASONIC NV 430 EE és PANASONIC NV G7E videomagnók szolgáltatásaikat és minőségi paramétereiket tekintve az úgynevezett középosztályba tartoznak. Ebben az osztályban még jellemző [redacted] 2 forgófej (jellemző, de akad példa 3 sőt, 4 fejes készülékre is) és ebből adódóan a gyengébb minőségű állókép, illetve lassítás. Természetesen mindhárom gép VHS rendszerű.

TOSHIBA V [redacted] CZ

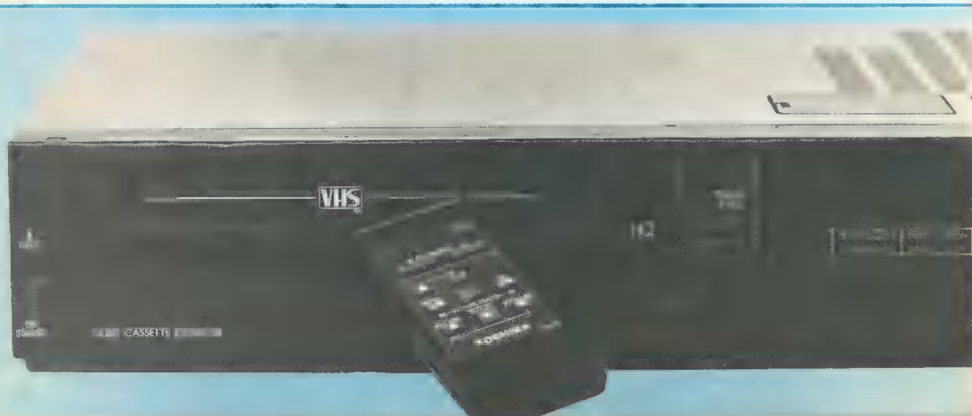
Kezdjük az „új fiú”-val! Az idézőjelbe tett kifejezést az indokolja, hogy hazánkban hivatalosan most jelenik meg először videomagnóval a TOSHIBA cég. Magánúton természetesen már jó néhány készülék jutott be az országhatáron belülre.

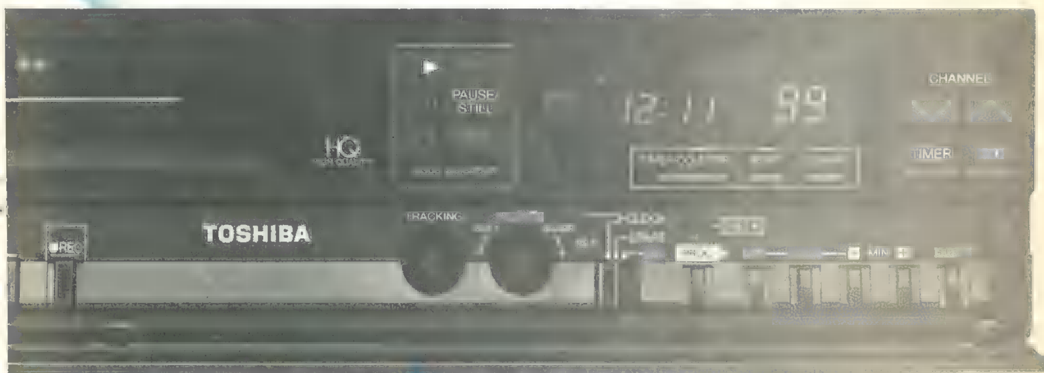
A videomagnó fronttöltésű, ami nem újdonság, hiszen a készülékek döntő többsége már így készül. Érdekessége, hogy a készenléti állapotú magnóba helyezve a kazettát, a készülék önműködően bekapcsolódik és amíg a kazettát ki nem veszik, addig [redacted] display mezőben egy pirosan világító jelzés közli velünk, hogy [redacted] készülékben kazetta van. Az előlap alján található lemez lehajtása után hozzáférhetőkké válnak a magnófunkció- és programgombok.

Magnófunkció-gombok: gyorspörgetés vissza, lejátszás, gyorspörgetés előre, pillanat állj, képléptetés, stop, felvétel. Ezek mindenki számára ismertek, talán egyedül a képléptetés gombjáról kell megjegyezni, hogy – pillanat állj gomb benyomása után – nyomogatásával képenként, állandó benyomásával 1/10-szeres sebességre csökkentve látható a felvétel. Az állókép jó minőségű, [redacted] lassítás azonban a kép szaggatott léptetése miatt úgyszólván élvezhetetlen. A pillanat állj gomb egyszeri benyomása hozzávetőleg 5 perc időtartamig biztosítja a kép kimerevítését. Ez idő letelte után [redacted] készülék a szalag és [redacted] magnófejek kímélése érdekében automatikusan lejátszás üzemmódra vált.

A lejátszást, a pillanat, állj és a felvétel állapotot zöld, sárga, illetve piros szín kigyulladásával jelzi [redacted] készülék [redacted] display mellett.

Programozás. A programozógomboknak [redacted] sorrendiséget ésszerűen követő elhelyezésé-

vel könnyen érthetővé tették ezt a más magnóknál bizony bonyolultnak tűnő műveletet: 14 napra előre, 4 programot napi, illetve heti bontásban lehet programozni. Az OTR gomb segítségével azonnali felvételre van lehetőség 24 órán belül 240 percet időintervallumban. A display (kijelző) szolgál a programok és csatornaszám kiírásán kívül ■ kvarcjelzésű óra, illetve a négyjegyű számláló megjelenítésére. A hálózati feszültség pillanatnyi kimaradását az óra kettőspontja villogva jelzi.

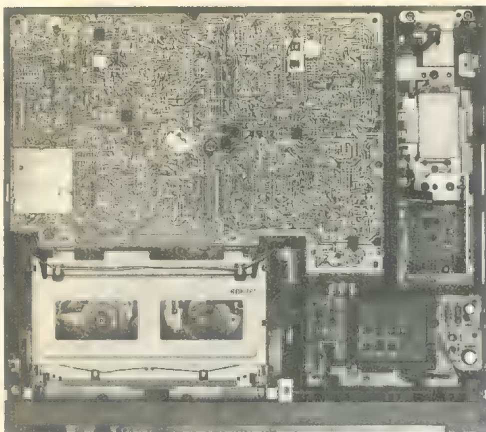
Sajnos már néhány másodperces hálózatkimaradás is elég ahhoz, hogy ■ készülék „elfelejtse" a betáplált programot és az óra is késni kezdjen. Javára írjuk, hogy ilyenkor az óra számjegyei is villognak, jelezve, hogy új beállítás szükséges. Persze ez ■ villogás ■ felvett műsorra kíváncsi tulajdonost nem vigasztalja.

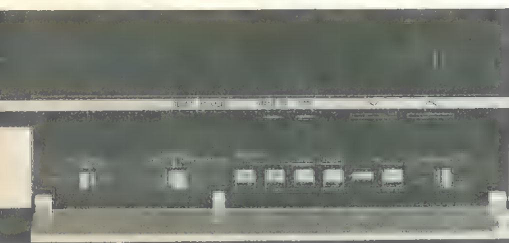
Hangolás. A magnó feszültségszintézeres hangolóegységgel rendelkezik. Beállítása ■ szabályzógombok melletti jelzések eredményeképpen könnyűnek mondható. Vételi sávja ■ VHF OIRT 1–12, ■ kábelcsatornák és az UHF 21–69. csatornák vételét teszi lehetővé. Alkalmas ■ SECAM és PAL színrendszerben [illegible] adások vételére és rögzítésére.

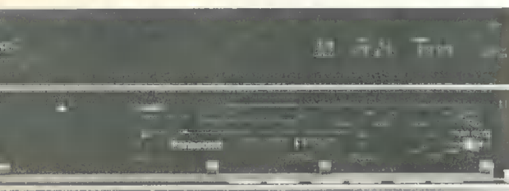
Nagyfrekvenciás érzékenysége megfelelő. Szín- és hangnormaváltása automatikus. Alapsávi videojelek és hangjelek fogadására, illetve kiadására RCA csatlakozók szolgálnak. Kép- és hangvisszaadási [illegible] viszonya, sorbontása átlagosnak tekinthető. A tv-készülék pontos behangolásához tesztábrát alkalmazhatunk. Az infrafényű távszabályozó szolgáltatása: magnófunkciók, programváltó, videomagnó ki-be kapcsoló (két R6 típusú ceruzaelemmel működik). 35 ezer forintos árát figyelembe véve, spórolós új fiunk, a TOSHIBA V 83 CZ „jó" rendűre vizsgázott.

ORION-PANASONIC [illegible] EE

Igen! Ez az ORION elnevezés már magyar eredetű. Az ORION és ■ PANASONIC cég kooperációjának eredményeképpen a ja- ▶

pán gyártótól szállított fő szerelvényeket az ORION-ban állítják össze.

Már elöljáróban le kell szögezni: a PANASONIC cégnek ez ■ típus nem a legkorszerűbb készüléke, mint azt majd ■ későbbiekben látni fogjuk.

Minden videomagnó élettartamát és megbízhatóságát nagymértékben befolyásolja a mechanika. Általában a kommersz magnók alaplemeze (amelyre a fejszerelvényeket, ■ szalagvezető és befűző mechanizmust szerelik) préselt vagy hajlított technológiával fémlemezből készül. Ez idővel vetemedhet, deformálódhat. Nem kell különösebb képzelőerő annak felismeréséhez, hogy ez mit jelenthet egy olyan kényes szerkezetben, ahol ■ tized-, sőt századmilliméteres pontosság alapkövetelmény. Nos ■ PANASONIC videomagnóinak alaplemezeit öntött alumínium technológiával készíti. Ez a technológia hosszú időre szavatolja a mechanika stabilitását, kiküszöbölve ■ fent említett problémát.

A készülék fronttöltésű. A magnó tetején átlátszó műanyaglapon keresztül mód nyílik arra, hogy ne csak ■ számláló állásából következtessünk ■ kazettában levő lejátszott szalag mennyiségére.

A magnó előlapján baloldalt, ■ kazettabetöltő nyílás alatt helyezték el ■ magnófunkciógombokat. Bármely kezelőgomb benyomását követően a kiválasztott funkció ■ kijelzőn megjelenik, így azonnal megállapítható, hogy a képmagnó milyen üzemmódban van.

Az előlap jobb oldalán felül helyezkedik el ■ kijelző, amely digitális kvarcvezérlésű órát, 4 számjegyes számlálót és programjelzőt is tartalmaz. Ha kijelző alatti fedőlemezt lehajtjuk, láthatóvá válnak ■ programozógombok.

Programozása nem olyan áttekinthető, mint ■ TOSHIBA-é, de a kezelési útmutató részletesen elmagyarázza a teendőket. A magnón 1 programot lehet 14 napra előre, vagy pedig minden nap azonos időben való ismételt felvételre állítani. Az OTR gomb segítségével azonnali felvételre van lehetőség 2 órán belüli késleltetéssel 2 órás időintervallumban. Az, hogy a készülék csak 1 programot képes megjegyezni, sajnos elég hátrány, hiszen még a magyar televízióban is könnyen előfordulhat, hogy 2 hét alatt több érdekes adást szeretnénk rögzíteni. Ezt ■ tényt tehát mindenképp hátránynak kell elkönyvelnünk az előző készülékhez képest.

Állóképe gyengébb, mint az előző TOSHIBA készüléké, ■ lassított üzemmód minőségére pedig az ott leírtak vonatkoznak.

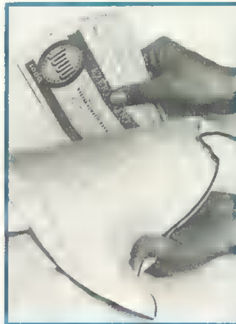
Hangolás és felvétel. Bár maga a hangolás egyszerű, néhány dologra mégis fel kell hívni a figyelmet. Talán az a legfontosabb, hogy – mivel ■ hangnormaváltás (OIRT vagy CCIR) a programgombok mellett elhelyezett kapcsolóval történik – ■ normaváltó gomb az adásnak megfelelő állásban legyen. Ennek elmulasztása esetén a felvett műsor lejátszásakor csak sistergést vagy igen torz, élvezhetetlen hangot hallunk.

A másik probléma az, hogy ha ■ készülék video- vagy audiobemenetén csatlakozókábel van, akkor a magnó csak alapsávi (video, audio) jeleket hajlandó fogadni, tehát nagyfrekvenciás tv-jel vételekor a video- és audiobemenetekről minden csatlakozást meg kell szüntetni.

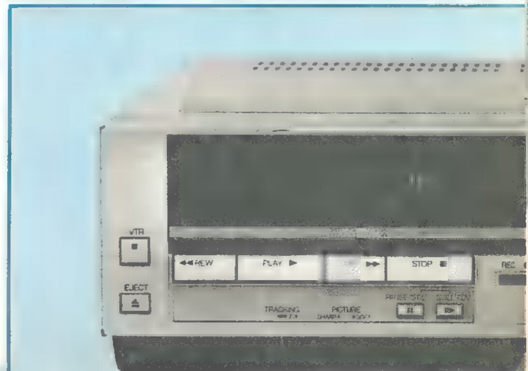
Vételi sávja ■ VHF OIRT 1–12. és UHF 21–69. csatornák vételét teszi lehetővé, ■ SECAM és PAL színrendszerben kódolt adások vételére és rögzítésére egyaránt alkalmas. Nagyfrekvenciás érzékenysége megfelelő. Nagy térerősségű vételkor ■ esetleg bekövetkező zavarok kiküszöbölésére 10 dB-es bemeneti osztót alkalmaztak. Az osztó kapcsolja a készülék hátlapján található.

Kép- és hangvisszaadási jel/zaj viszonya átlagos. Sorfelbontása az eddig ismertetett magnók között ■ legnagyobb, vagyis a legélesebb képet „produkálja", ami – képmagnókról lévén szó – a legfontosabb szempontok egyike. Az infrafényű távszabályzó szolgáltatásai: magnófunkciók, programváltó nyomógombok, videomagnó ki-be kapcsoló (2 db R3 típusú elemmel működik). Mivel ez az elemtípus hazánkban még nem terjedt el kellő mértékben, beszerzésük nehézkes.

Az ORION-PANASONIC NV 430 EE műszaki paramétereit tekintve jó készüléknek minősíthető.

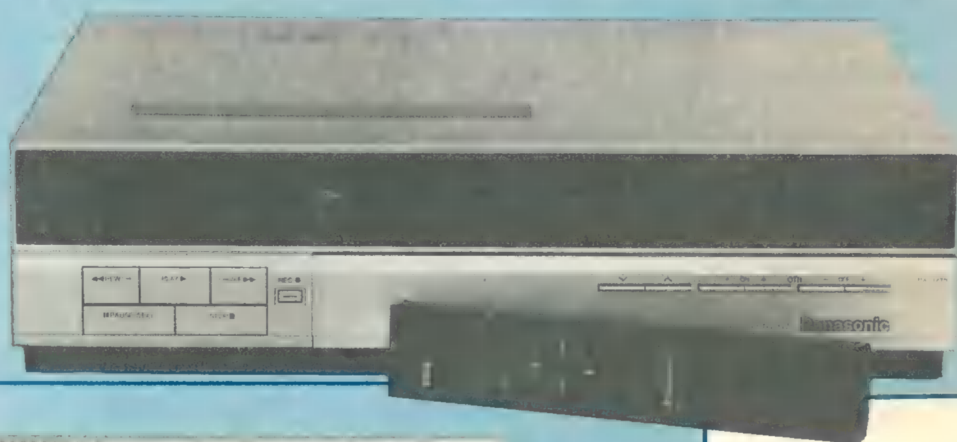

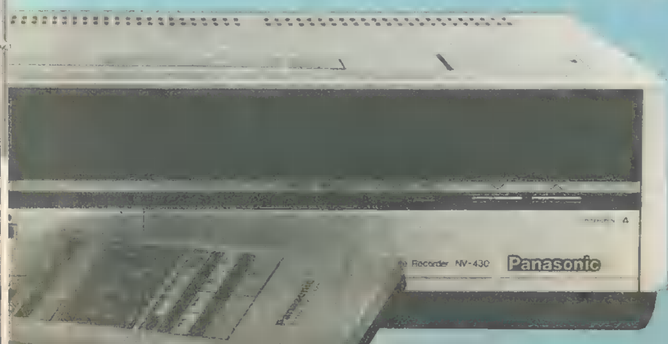

Műszaki adatok és mérési [redacted]

	TOSHIBA V 83 CZ		ORION-PANASONIC [redacted] E		PANASONIC NV G 7 EE	
	Specifikált	Mért	Specifikált	Mért	Specifikált	Mért
RF bemenet	VHF OIRT 1–12 CCIR 2–12 UHF OIRT/CCIR 21–69	45–300 MHz 431,5–867,5 MHz	VHF OIRT 1–12 CCIR 2–12 [redacted] OIRT/CCIR 21–69	45,5–232,5 MHz 452–902 MHz	VHF [redacted] 1–12 CCIR 2–12 UHF OIRT/CCIR 21–69	45,6–305 MHz [redacted] MHz
RF érzékenység 20 dB jel/zaj viszonyra vonatkoztatva	–	130–145 µV	–	130–140 µ	–	140–240 µV
RF kimenet	UHF 31–39 csatorna [redacted] beállítható	538–622,5 [redacted]	UHF 32–40 csatorna [redacted] beállítható	544–627 [redacted]	UHF 32–40 csatorna között beállítható	546–634 MHz
RF kimeneti szint	–	2,05 mV	3–6 mV	[redacted] mV	3–6 mV	2 mV
RF bemeneti impedancia	[redacted]	89,5–123,4 ohm	75 ohm	75,9–98,1 ohm	[redacted] ohm	85,5–152,7 ohm
RF kimeneti impedancia	75 ohm	101,4 ohm	75 ohm	100,6 ohm	75 ohm	91 ohm
Video bemeneti impedancia	75 ohm	75 ohm	75 ohm	75 ohm	75 ohm	75 ohm
Video kimeneti szint	1 V_{cs-cs}	1 V_{cs-cs}	1 V_{cs-cs}	1 V_{cs-cs}	1 V [redacted]	1 V_{cs-cs}
Hang bemeneti impedancia	50 kohm	47 kohm	50 kohm	46 kohm	50 kohm	[redacted] kohm
Hang bemeneti szint	316 mV	316–1000 mV	> 316 mV	316–12 500 mV	> 316 mV	316–10 000 mV
Hang kimeneti impedancia	[redacted] kohm	2,7 kohm	< 1 kohm	600 ohm	< 1 kohm	730 ohm
Hang kimeneti szint	[redacted] mV	470 mV	360 mV	0,4–0,46 V	360 mV	0,45–0,49 V
Video jel/zaj viszony	[redacted] dB	[redacted]	–	43 dB	–	43 dB
Hang jel/zaj viszony	40 [redacted]	43 dB	–	40 dB	–	46,5 dB
Sorbontás:	240 [redacted]	240 [redacted]	–	270 sor	–	280 sor
Hangfrekvenciás [redacted]	80–8000 Hz	55–11 500 Hz	–	35–12 000 Hz	80–10 000 Hz	40–12 500 Hz

Azonban egyes szolgáltatásaiban (programozhatóság, kézi hangnormaváltás) mutatkozó hiányosságok, illetve korszerűtlenségek, valamint szerintünk magas, 54 900 forintos ára miatt osztályzatát közepesnek ítéljük.

PANASONIC NV G7 EE

A PANASONIC cég új, középosztálybeli videomagnó-családjának legelső tagja. (Ezt követték [redacted] 10, 12, 14-es típusok, majd [redacted] nyugati videolapok tesztjeiben [redacted] mai napig első helyen álló 21-es.) ▶

Már az első ránézésre látható, hogy új családról van szó, mert megjelenésében is eltér az eddigi típusoktól. Szélességét 50 mm-rel, mélységét 26 mm-rel csökkentették. Előlapja esztétikus kialakítású. Hangolóegységét is az előlapon helyezték el. Szolgáltatásaiban és kezelésében természetesen sokat megőrzött az előző család tulajdonságaiból. Ismertetésénél tehát az ORION-PANASONIC képmagnó tesztjéből indulhatunk ki.

Mivel nem akarunk ismétlésekbe bocsátkozni, most csak a különbségeket és az újdonságokat ismertetjük.

Elmaradt az állóképléptetésre szolgáló gomb, ezt azonban egy cseppet sem kell sajnálnunk, hiszen tapasztalhattuk, hogy a szaggatottan ugráló lassítás nem okoz nagy gyönyörűséget. A programozás művelete nem változott, ellenben az előző 1 helyett 4 program beállítása lehetséges. Az OTR gombok használatával azonnali indítással vagy késleltetéssel 24 órán belül tetszőleges idejű felvételt készíthetünk. Nagyfrekvenciás vételi sávja kiegészült az úgynevezett kábelcsatorna sávokkal is. (Magyarországon ezek a csatornák egyelőre nem használatosak.)

Tv-műsor felvétele esetén a hátlapon elhelyezett DETAIL HIGH kapcsoló használatával a képen levő számok és ábrák élesebben kirajzolódnak. A hangfrekvenciás üzemi zajszint értéke 6,5 dB-t javult. A HQ system alkalmazásával nagyobb lett a sorfelbontás (tehát a lejátszott kép élessége).

A PANASONIC NV–G7 EE típusú videomagnó az ismertetett szolgáltatások és a táblázatban közölt műszaki paraméterek alapján könnyedén érte el a jó minősítést. Ha 28 900 forintos árát és értékelését egyaránt figyelembe vesszük, méltán érdemli meg a megtisztelő „best buy", a „legjobb vétel" jelzőt.

	TOSHIBA V 83 CZ	ORION-PANASONIC NV 430 [redacted]	[redacted] NV G 7 EE
ÁLTALÁNOS JELLEMZŐK			
Hálózati feszültség	220V/50Hz	[redacted]	[redacted]
Teljesítményfelvétel	30/10W	28/8W	30/8W
Méretek	430 × 95 × 375 mm	430 × 99 × 373 mm	[redacted] 99 × 346,5 mm
Tömeg	7,8 kg	7,2 kg	6,7 kg
SZOLGÁLTATÁSOK			
Játékidő		240 perc E-240-es kazettával	
Áttekercselési idő	5 perc	5,5 perc E-280-as kazettával	5,5 perc
Gyorskeresés előre	7-szeres	5-szörös	5-szörös
hátra	7-szeres	5-szörös	5-szörös
Lassítás	1/10-szeres	1/6-szoros	–
Gyorsítás			
Állókép	X	X	X
Képről képre léptetés	X	X	X
Képbevágás			
Utóhangolás			
Azonnali felvétel	X	X	X
PROGRAMOZHATÓSÁG			
Óra kvarc vezérlés	X	X	X
Napi programok száma	4	1	4
Programozható napok száma	14	14	14
Naponta ismételhető program	X	X	X
Hetente ismételhető program	X		X
Programban csatornakiválasztás	X		X
AUTOMATIKÁK			
Adókeresés			
Memóriastop	X	X	X
Szalagállás-stop	X	X	X
[redacted] vége stop			
Visszatekercselés	X	X	X
Ismétlés	X		
Színnormaváltás	X	X	X
Hangnormaváltás			
Hátralévő szalagidő			
percekben			
intervallumokban			
KÜLÖNLEGESSÉGEK			
Sztereo hang			
Zajcsökkentő			
HI-FI sztereó hang			
Biztosítás hálózatkimaradás esetére			X
Hozzáférés-letiltás			
Távszabályzó, kábeles			
infra	X	X	X
Távirányítható magnófunkciók	X	X	X
+ csatornaváltás	X	X	X
+ hangolás			
CSATLAKOZÓK			
Antenna be	DIN aljzat	DIN aljzat	DIN aljzat
ki	DIN dugó	DIN dugó	[redacted] dugó
Video be	RCA	BNC	[redacted]
ki	RCA	[redacted]	BNC
Hang be	RCA	RCA	RCA
ki	RCA	RCA	RCA
Mikrofon			
Euro-Scart			
Kamera			
Kamerastop			

DIA-VIDEO

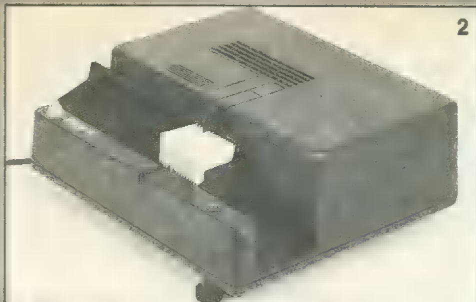
Jól ismert név a „Kindermann" márka a fotósszakmában és hobbisok között a diavetítőkről, laborfelszerelési eszközökről és az egyéb fototechnikai berendezésekről. Ez a cég vállalkozott elsőnek arra, hogy a diákat közvetlenül a tv képernyőjén megjelenítő berendezést szerkesszen, amely természetesen egyben azt is jelenti, hogy felvételeinket videór. is rögzíthetjük.

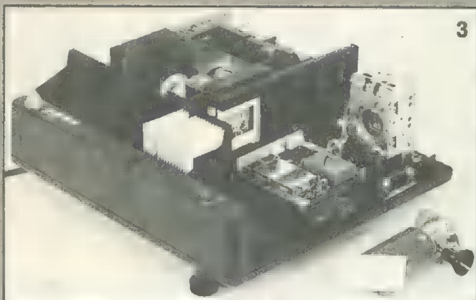
Szokatlanul fest ez a diavetítő, amely tulajdonképpen nem is az. A vetítő objektívet hasztalan keresnénk, mert nincs, ellenben a készülék hátoldalán egy AV, vagyis videocsatlakozót találhatunk *(1. kép)*. A diatár fogadására szolgáló sínrendszer és az automata adagoló itt is megtalálható *(2. kép)*.

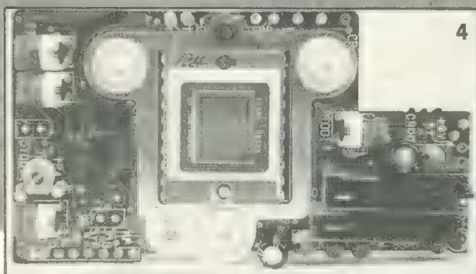
A készülék burkolatának eltávolítása után láthatóvá válik a vetítőlámpa (lényegesen kisebb teljesítményű, mint a hagyományos gépeknél), egy kis méretű optikai rendszer és egy zsúfolt panelon a diavideo tulajdonképpeni titka: egy MOS CCD félvezető alapú képfelbontó eszköz, amely tulajdonképpen egy kisebb bélyegnek megfelelő nagyságú. Természetesen ennek alkalmazása két évvel ezelőtt, a videodiavetítő megjelenésekor, hatalmas szenzáció volt, ma már azonban igen sok kamera is képfelvevő cső helyett ezzel a félvezető elemmel üzemel *(3–4. kép)*.

A diavideo előnyei, hogy a képletapogatás felbontóképessége igen jó, kb. 300 sor, mivel a képfelbontó félvezető a kép letapogatására 384 × 577 darab parányi fotodiódát használ fel.

Gyenge megvilágításnál készített diák esetében is szinte

2

3

4

természetes a színvisszaadás. Nincs utánhúzás, beégés akkor sem, ha diát hosszabb ideig mutatják. A diavideo bekapcsolás után azonnal üzemképes, mert nincs szükség a képfelvevő cső felfűtése.

A készülék kisméretű, mert amíg a hagyományos diavetítőknél a vetítőizzó, a gyűjtőlencse, a dia és az objektív egy optikai tengelyben kell hogy elhelyezkedjen, itt egy tükör segítségével az optikai tengelyt meg lehet törni és ezáltal a készülék méreteit csökkenteni.

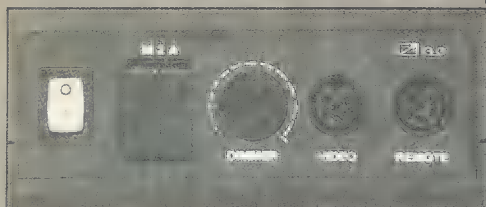
A készülék kizárólag AV fogadásra alkalmas tévékhez és természetes videomagnókhoz lehet csatlakoztatni. Nagyfrekvenciás kimenettel nem rendelkezik (mint például a videomagnók), s bár az úgynevezett kameraadapter segítségével ez a probléma áthidalható lenne, azonban ez magas ára miatt nemigen javasolható.

Üzembe helyezésnél a diákat a szokásos módon a megfelelő sorrendben a tárba kell készíteni és ezek után a vetítés folyamán, azonosan a normál diavetítőkkel, a képváltások már távszabályzó segítségével végezhetők el.

A készülék két képkorrekciós lehetőséggel rendelkezik, ezek a következők: a Dimmer-Regler és a Weiβabgleichsregler. Ezek a nyelvtörő elnevezések ne rémítsenek meg senkit, mert a működésük korántsem olyan komplikált, mint a nevük.

A Dimmer-Regler segítségével lehetőségünk van arra, hogy a nézett diakép megvilágítását változtassuk, tehát világosabbra vagy sötétebbre állíthassuk. A Weiβabgleichsregler nem egyéb, mint a kameráknál jól ismert fehéregyensúly-szabályozó. Feladata a színvisszaadás változtatása oly módon, hogy például a vörös irányába eltolva melegebb képtónust, a kék irányába viszont hidegebb képtónust érhetünk el. Ez természetesen azt is lehetővé teszi, hogy kis hibás, alapelszíneződéssel készült diákat bizonyos mértékig korrigálhatunk, javíthatunk.

Szakmailag óriási lehetőséget rejt magában az, hogy szemináriumok, előadások alatt a helyiséget nem kell besötétíteni, a monitorok pedig a résztvevők számának megfelelően helyezhetők el. A videomagnósok kiváló lehetősége, hogy a megfelelő sorrendben összeállított diákat átmásolhatják a videoszalagra és így az egyszer már átjátszott diavideo-sorozat a jövőben a videokazet-

ta egyszerű lejátszásával bármikor automatikusan levetíthető. Természetesen az audiodubbing segítségével a képinformációk zenével vagy megfelelő magyarázó szöveggel is kiegészíthetők.

A videoszalagra történő felvétel további előnye, hogy tetszés szerint választhatjuk meg a diák bemutatásának időhatárait és a hagyományos diaváltásnál a csere idején megjelenő sötét fázist – amely meglehetősen zavaró – teljesen ki lehet küszöbölni oly módon, hogy a dia váltása előtt a videót „pause" üzemmódba kapcsoljuk, majd végrehajtjuk a diaváltást és utána indítjuk újra a felvételt. Így gazdaságosabb a szalagkihasználás és a két dia között éles képvágás jön létre, ami a szemnek is sokkal kellemesebb.

A kényelmi lehetőségeket tovább is lehet fokozni, például automatikus diaváltó-vezérlővel, így a bemutatási idő 3–180 másodperc között változtatható. Létezik keverő berendezés is, amivel az egyes képek különböző trükkökkel válthatók át, de van mód a számítógép-kombinációkra is, amelyekkel jeleket vagy szövegeket szerkeszthetünk a képanyagba. Ezek mind létező berendezések, csak győzzük megfizetni és beszerezni őket *(5–6. kép)*.

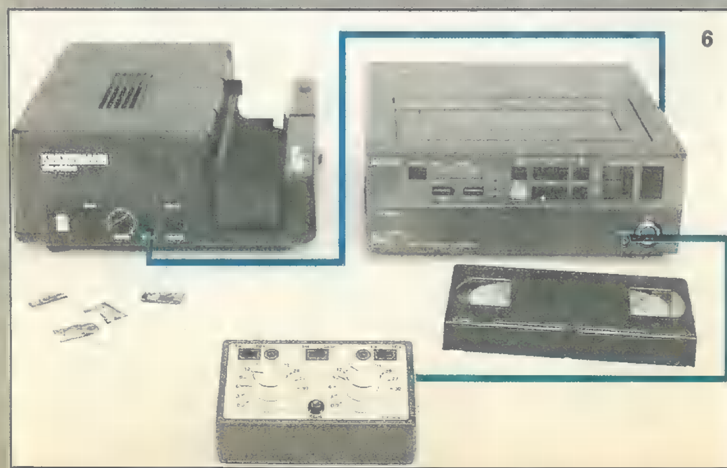
Végül néhány bíráló szót is kell ejtenünk a diavideóról. Egyrészt a legegyszerűbb változatának is 3000 márka az ára. Másrészt, mivel tulajdonképpen egy diavetítőbe épített kamerával állunk szemben (amelyeknek nincs vetítő és felvevő objektívrendszerük, amelyek mindkét készülék árának jelentős részét teszik ki), ideális lenne, ha ennyi pénzért a kameraelektronika modulszerűen lenne integrálva a vetítőbe, mert akkor például reprokameraként vagy egyéb célokra is fel lehetne használni. Szükség lenne pozitív-negatív váltási lehetőségekre is – ezzel a videokamerák jelentős része ma már rendelkezik –, mert így lehetőség nyílna színes negatív filmek színhű bemutatására, illetve videomagnóra történő azonnali átjátszására is. Végül a magas árért elvárható lenne egy nagyfrekvenciás antennakimenet és főleg az, hogy a keverőrendszerbe kapcsolható legyen egy külső szinkronizálási lehetőség is.

Szakolczay Lajos

5

Vorschau Kanal A
Vorschau Kanal B
Endbild A+B
Videorekorder (Aufzeichnung)
Video-Mischpult
MASTER KANAL A
SLAVE KANAL B
Videorekorder (Wiedergabe)
oder
TV-Programm
oder
Videokamera
oder
KINDERMANN dia-video
Videokamera extern synchronisiert
oder
KINDERMANN dia-video extern synchronisiert

Medienverbund: Wichtige Räder am (Video-)Wagen – „dia-video" und ein Videomischpult.

Kamerával a frontokon

Várszegi Károly operatőrt vagy egy [redacted] [redacted] szénakazalban körülbelül egyformán nehéz megtalálni. Amikor viszont létrejön a kapcsolat, készségesen vállalja a beszélgetést.

– Ön igen fiatalnak látszik, legfeljebb ősz haja árulkodik arról, hogy nem tegnap kezdte a szakmát.

– Éppen huszonnégy éve, 1963-ban kerültem a televízióhoz. Végigjártam [redacted] szamárlétrát. Segédoperatőrként dolgoztam, míg 1967-ben végre önálló feladatokat kaptam. Az biztos, hogy ezek [redacted] tanulóévek hasznosak voltak.

– Ma milyen felszereléssel dolgozik?

– Általában U-Matic vagy Betacam kézikamerával járom a világot. Az egyik jobb, a másik viszont könnyebb. Az előbbinél még nincs a kamerával egybeépítve a felvevő, a Betacam viszont talán egy árnyalattal gyengébb minőséget ad. Egyébként mindkettő a japán Sony gyár terméke. Ezenkívül viszek magammal mindig legalább három lámpát. Többet sajnos [redacted] tudok, mert nekem is csak két kezem van, meg sokszor idő sincs a felvételek „kiglancolására". Azt hiszem azonban, nem is az az igazán fontos, hogy a nagykönyv szerint legyen a riportalany megvilágítva, hanem az, hogy [redacted] mond, és az, hogy vissza tudjam adni egyéniségét. Természetesen ügyelek arra, hogy a műszaki és esztétikai határokon belül maradjak.

Szerencsére eddig még egyik [redacted]amerán [redacted] hagyott cserben. Remélem, ezután sem fognak, mert ezek már olyan bonyolult készülékek, hogy nem [redacted] képes megjavítani őket. A videotechnika mindenesetre óriási könnyebbséget jelent. A húszperces kazettákat egy mozdulattal lehet cserélni, nem úgy, mint hajdanában – nem is olyan régen! – a filmfelvevőknél. Nagy segítség a Mikroport hangosítás is. [redacted] röviden [redacted] jelenti, hogy [redacted] riporteren van [redacted] adó-, [redacted] kamerán pedig [redacted] vevőkészülék. A hatósugara körülbelül 50 méter, de ennél nem is kell több, hiszen kézi kamerával ennél távolabbra már nehéz követni [redacted] beszélgetőket. Sajnos, a gazdagabb országok tévései egy lépéssel előttünk járnak, de végül [redacted] nem minden [redacted] technika.

– Hányan alkotják [redacted] forgatócsoportot?

– A riporter és én. Egyszer [redacted] NSZK-ban voltunk és kísérőnk előzetesen érdeklődött, hogy kiknek foglaljon helyet [redacted] szállodában. Mondtam [redacted] nevünket, akkor rákérdezett hogy ez rendben van, de hol alszanak a többiek? A technikus, a világosító és így tovább. Nehezen értette meg, hogy azok is mi vagyunk.

– Önt sokan Chrudinák Alajos operatőreként ismerik. Mikor és hogyan kezdtek el együtt dolgozni? S ami szintén nem érdektelen, hogyan jöttek ki egymással kiélezett helyzetekben?

– Alival – hadd mondjam így, hiszen nagyon erőltetett lenne, ha Chrudinákot emlegetném – 1973-ban dolgoztam először együtt. Kuvaitba és [redacted] Arab Emírségekbe készült. Megkérdezte, tudok-e angolul. Azt válaszoltam, hogy igen. Mivel eddig még magyar tévések nemigen jártak arrafelé, kezembe nyomott egy csomó angol nyelvű könyvet, hogy tanulmányozzam, hová is megyünk. Csodálatos élmény volt, megszerettem az arab világot, az arabokat.

Magától értetődően a feszültségek fölhalmozódnak, és néha előfordulnak viták is. Volt idő, hogy két évig egyáltalán nem dolgoztunk együtt. Aztán egyszer Bejrútban – hol lenne erre alkalmasabb hely! – megbeszéltük a gondokat és két lövöldözés közt fátylat borítottunk a múltra. Alival nem könnyű együtt dolgozni. Maximalista, sokakkal ellentétben önmagával szemben is. Sosem feledkezett annyira bele a munkájába, hogy közben ne figyelt volna rám is, hiszen én a keresőben nem tudok annyi mindenre összpontosítani, mint ő. Apróságnak tűnik, de ahol lőnek, ott Ali mindig elöl megy. Ezzel nem mindig értek egyet. Kicsit talán fatalista, de ez kell is ahhoz, amit mi csinálunk.

– A Közel-Kelet elég régóta háborús tűzfészek. Magyarországon évtizedek óta béke [redacted] Hogyan találkozott a háborúval és hogyan készültek azok [redacted] emlékezetes frontriportok?

– Libanonban 1975-ben kezdődött el a polgárháború. Az első pár nap szokatlan volt. Sivítva száguldozó mentők, fegyverropogás, halottak. Egyszer éppen taxival mentünk valahová, mert [redacted] furcsa háború, amikor előttünk fölbukkant két ember motorkerékpárral. A következő pillanatban már a földön feküdtek. Kaptak egy sorozatot. Ez mégsem került filmszalagra, mert éppen [redacted] sötét zsákban filmet cseréltem. Egyébként, aki azt állítja, hogy a háborúban sohasem félt, [redacted] vagy hazudik, vagy őrült. Én is féltem. De az ember mindent meg tud szokni. Egy idő után [redacted] szállodában a becsapódó lövedékek zajában is édesdeden aludtunk.

– A kamera mögött álló ember mennyire képes függetleníteni magát [redacted] eseményektől? Érezhet-e szimpátiát egyik vagy másik fél iránt?

– Elvileg és legtöbbször [redacted] gyakorlatban [redacted] Nekem [redacted] feladatom, hogy a nézőt rádöbbentsem az eseményekre. Lehet, hogy ma nem divatos fogalom, de első a kötelesség. Le [redacted] gyűrni az érzelmeket, el kell felejteni mindent, ami nem a munkához tartozik. Azért ez nem mindig sikerül. Az iraki-iráni háború frontjain forgattunk, amikor az egyik városban találat ért [redacted] kórházat is. A sors szörnyű fintora volt, hogy egyedül [redacted] hullaház maradt épen. [redacted] láttam két összeégett kisgyereket, akik halálukban is egymást ölelték át. Talán testvérek voltak. Akkor, a felvétel után mondtam Alinak, hogy most aztán gyorsan menjünk innen. Eszembe jutott a saját fiam.

Mindig meghallgatjuk a harcoló feleket. Az egyszerű katonákat csak együttérzéssel figyelhettem, hiszen ők viszik a vásárra a bőrüket. Az irányítók elég messzire, hátul vannak valahol, ahová már nem érnek el [redacted] golyók. Borzasztó ez az értelmetlen öldöklés. Az irániakról annyit, hogy ott nagyon kell vigyázni az iszlám gárdistákkal. Egyszer Teheránban forgattunk egy temetőben, amikor odajött két lány és egy fiú. Gárdisták voltak. Bevittek minket az őrszobára, és [redacted] hallgattak ki. Meleg helyzet volt. Ugyancsak nagy élmény volt Iránban, amikor [redacted] főhadiszálláson készítettünk riportot. Ezt tudtommal rajtunk kívül másnak nem is sikerült. Még Baniszadr volt [redacted] miniszterelnök, s mi három napig éltünk ott. Éppen mostanában beszélgettünk Alival, hogy a népes haditanácsból [redacted] már mindössze négyen vagyunk életben, mi ketten, Baniszadr Párizsban és még [redacted] ember.

[redacted] a másik oldalról, Irakról. [redacted] sem mindig vidám [redacted] Kuvaitba akartunk tovább menni, és a buszpályaudvaron kóválygtunk, de [redacted] útlevelünkben volt egy lejárt iráni vízum is. Hogy, hogy nem, egy burnuszos úr sebesen följelentett minket, és [redacted] nyomban el is vitt [redacted] őrjárat. A kocsiban aztán következett a „Hogy ül!", „[redacted] cigarettázzon!", „Ne nyújtsa ki a lábát!", és így tovább. De ezt is megúsztuk.

– Az ön neve ismert, de azért mégis inkább [redacted] háttérben áll. Nem nyomasztja néha, hogy a fény [redacted] a riporterre esik?

– Nem. Ali sohasem mulasztja el megemlíteni, hogy ki volt az operatőre. Nem sajátítja ki magának a dicsőséget. Persze, ezt a legtöbb kolléga is így csinálja, hiszen egymás nélkül nem is tudnánk dolgozni. Kívülről szemlélve tán sokan irigyelnek bennünket. Pedig kemény, veszélyes vándoréletet élünk. Mégsem szeretnék, legal[redacted] egyelőre, nyugalmasabb vizek[redacted] evezni.

Bihari Tamás

A video szabadsága és lázadása

Az [illegible] is [illegible] után ki[illegible] is[illegible] lő [illegible] a Batman [illegible] egy [illegible] „Semmit sem tanultak, és semmit sem [illegible]." [illegible] ha [illegible] van szó.

Az [illegible] várták a videótól, amit ötven [illegible] a rádiótól, huszon[illegible] korában a televíziótól remélték, s amit mindmáig a [illegible] lábbis [illegible] Hogy mit vártak? Azt, hogy „majd a video" [illegible] a magyar kultúra, az igazi [illegible] s így [illegible] vé. [illegible] Hát ez nem jött be! [illegible] sem [illegible] ha nem [illegible]

A video azt is remélték, hogy a [illegible] az [illegible] ket a „televíziós [illegible]", [illegible] nem [illegible] azt [illegible], amit kapnak [illegible] szerkeszt[illegible]. Eb[illegible] van valami, nem igaz?

Itt [illegible] például a Perzsa/Arab-öböl menti országok. Az iszlám [illegible] na[illegible] sokféle műsort letilt a [illegible] a [illegible] nem is beszélve. S mi a követ[illegible]? A [illegible] a világ [illegible] az [illegible] alakult ki, s [illegible] műsorok [illegible] a [illegible]. Vagy ne menjünk ilyen messzire! A [illegible] értesülésekből úgy tudom, hogy az [illegible] a határ mentén élő [illegible] vedelemre tesz szert a Magyar Televízióban [illegible] mek felvételeiből. A [illegible] a [illegible] magyar és más [illegible] már nem [illegible] a budapesti programokra. S hogy [illegible] mi a helyzet, azt talán mondani sem kell. Mi érdekel? A [illegible] torok vagy Az [illegible] bele Mrs. [illegible], netán A [illegible] vagy a Rambo és a Nimitz, mind-mind [illegible], csak legyen az [illegible] lő [illegible], netán néhány [illegible] is [illegible].

Ez volna a magam szerkesztette műsor? A [illegible] víziós [illegible] szemben? Vagy inkább ez a [illegible] a [illegible] a [illegible]?

[illegible] Nimitzet, ha a [illegible] tán [illegible] a film, s [illegible] is [illegible]. Abban azonban [illegible] vagyunk, hogy már [illegible] a [illegible] mindig „[illegible]", s az is marad még egy [illegible]. A tiltott gyü[illegible] az [illegible]...

S mi a helyzet ott, ahol nincs [illegible] sem televíziós [illegible] sem [illegible] ző hálózatban, [illegible]? Például [illegible] vagy az USA-ban?

[illegible] a video [illegible] nak, a videós aktív [illegible] a [illegible] arra hasz[illegible]. S [illegible] lehet [illegible]? A [illegible]. Akinek van [illegible], az [illegible] részt [illegible] nem kölcsönzött [illegible]. A [illegible] az [illegible] televíziós [illegible] erősebbé [illegible] a [illegible] a [illegible] a saját [illegible] de ez nem [illegible] is válna. A [illegible] zi a [illegible] mert a ▶

Mire jó az NSZK-ban?

[illegible] kábbat, amikor „[illegible] jó műsor a tévében". (Például a [illegible] dömping.) Ha van is az embernek videója, az még nem szabadítja meg a tévézés „kötelességétől". A videóra fel lehet venni egy 15–25 évvel ezelőtti jó filmet, de másnap beszélgetni csak az aktuális tévéműsorról lehet.

A [illegible] élő televíziózást egy ideig [illegible] zavarta a videó, de amióta kitalálták annak a módszerét, hogy a rögzített műsornak nézése [illegible] az adásban [illegible] reklámok [illegible], azóta még örülnek is neki. A [illegible] főidőben leadott műsorokról készítik, ahol a reklámnak nagy a tarifája, s [illegible] kokban nézik meg a rögzített anyagokat, amikor a televízió reklámért a [illegible] kevesebb [illegible]. Röviden, a videó [illegible] a televízió reklámbevételeit. (Ez egyelőre csak az Egyesült Államokban alakult ki így.)

Mindezzel együtt, mondhatja bárki, a videó azért mégiscsak [illegible]. A kemény pornó, a vad erőszakfilmek, a politikai [illegible] játékfilmek nézése azért mégiscsak egyfajta [illegible] tiltakozás.

Valamikor régen szokás volt az iskolákban az évente egyszer megtartott „fordított nap", amikor a diákok tanítottak és osztályozták a tanárokat. [illegible] ismeretes az egy napra királlyá választott falusi legény, a pünkösdi király. Aztán másnap minden ment tovább, mint rendesen. S a [illegible] [illegible]ják, hogy az ilyen alkalmak nemhogy gyengítették volna a rendet, a szokásokat, hanem megerősítették azokat. Kimondhatatlan vágyakat kiélve, feszültségeket vezettek le ez „fordított napok", megkönnyítve a rákövetkező napok terheit.

A kemény porno nézői között van egy pici [illegible], amelynek [illegible], hogy nézze, mit csinálnak mások. Ez nem olyan [illegible], amiről most szó van. Egyébként viszont a videón nézett kemény porno olyan, mint amikor valaki [illegible] utazik. A [illegible] ideiglenes kilépés a [illegible]. A kemény porno [illegible] szabadságra menés az [illegible], a [illegible]lis viselkedés köréből. Aki ezt valamiféle – [illegible] – lázadásnak [illegible], [illegible] csak dobálózik a nagy szavakkal.

Jakab Zoltán

Manapság már minden negyedik [illegible] háztartásban ott áll a videokészülék, ami – egyéb okok mellett – már csak azért sem meglepő, mert a berendezések ára abszolút értelemben is, más árucikkekhez képest is csökkenő irányzatú. (A Quelle áruházban nem egészen 900 márkáért kínálnak egy – igaz, elég szerény [illegible] – [illegible] készüléket, míg egy Adidas edzőcipő is vígan [illegible] 150 márkába.)

A videós háztartásokban jóval több időt töltenek a képernyő előtt felnőttek, gyerekek egyaránt, mint a [illegible] családokban. A különbség átlagosan napi 1 óra, s en[illegible] abból ered, hogy többet nézik a [illegible] műsorát, a másik kb. 30 perc a videó. A képmagnók használata persze nem [illegible] fel ilyen [illegible], hiszen a válságban a [illegible] nyúlik, [illegible] pedig soksem hozzá sem nyúlnak.

A Deutsche Video Institut már az 1970-es években megkezdte a [illegible] és a [illegible] vizsgálatát, s így elég jól [illegible], hogy mire is használják a készülékeket az NSZK-ban.

Mindenekelőtt rögzítésre, aztán megint csak arra, s csak jóval kisebb mértékben a bérelt vagy vásárolt műsoros kazetták lejátszására. A televízióból [illegible] *[illegible]*, *tévéfilmeket* vesznek fel, ez a kategória kezdettől fogva a legnépszerűbb és a rögzített anyagnak 50–60 százalékát teszi ki. Ezt követik a [illegible] *sorozatok* felvételei úgy 15 százalékos arányban, majd a szórakoztató – [illegible] – [illegible] (10–15 százalék), a többi marad a sportnak, az [illegible].

A rögzített játékfilmek közül [illegible] harmadik [illegible], minden ötödik vígjáték, míg a krimik és a *westernek* [illegible] a sort. E [illegible] részt tesz ki az [illegible].

Az [illegible] rögzítés nagy [illegible] miatt a videoboltoknak a [illegible] sem olyan könnyű megélniük. A mind [illegible] a [illegible], akik nemcsak az árukat [illegible], hanem [illegible] kínálat [illegible]. Kínálat [illegible] azt a műfajt, amit az emberek a televízióban is szeretnek, másrészt pedig mindazt, ami a [illegible]zióban nem található meg. [illegible] kell figyelnünk arra, [illegible] a kereslet iránya műfajonként.

A [illegible] az elmúlt [illegible]. A *szexfilmek* például 1981-ben a [illegible] 34 százalékát [illegible], míg 1985-ben már az 5 százalékos piaci részesedést sem érte el. S akik mostanság kezdenek el [illegible] videózni, [illegible] érdeklik a horror és a *háborús* filmek. [illegible] a [illegible] vezető helyen állnak az akció- [illegible] kategóriába sorolt produkciók. Feljövőben vannak a *krimik* és a [illegible], [illegible] a [illegible] elejéhez képest.

Az egyes műfajok piaci részesedése a [illegible] és eladásában az NSZK-ban (százalék)

	1983	1985
[illegible]	10	4
[illegible]	10	5
Horror	14	5
Vígjáték	11	14
Akció-kaland	19	11

Mit néz, aki nálunk néz videót?

Aki néz, az kölcsönöz! A magyar videózó adja és kapja kölcsönbe a kazettát, s ilyenkor gyorsan át is játssza a rajta lévő műsort, még ha nincs is saját képmagnója. Ebben nincs semmi [illegible] vagy ellentmondás.

A videózók *kétharmada* néz ismerősöktől kölcsönbe kapott műsorokat (de csak *egyharmadnak* van [illegible]), s e kazetták túlnyomó részét külföldön vásárolták. A határainkon túlról érkező [illegible] rögzített változatai a videózók *jó felének* nyújtanak szórakozást, míg a Magyar Televízió [illegible] töltik ki videóra szánt idejüket. A magyarok leggyakoribb beszerzési formája, a különféle videotékák, [illegible] kazettás kínálata a videózóknak még kisebb részét ([illegible] százalékát) látja el – [illegible].

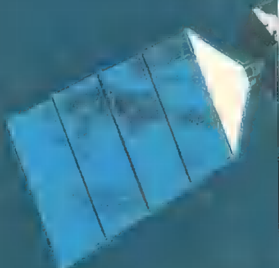
Aki néz, az leginkább, legtöbbször *videoklipeket*, karate- és *egyéb* akciófilmeket, rajzfilmeket, [illegible] lát. Ezután jön a *sci-fi*, majd igen nagy különbséggel a *horror*, és azonos gyakorisággal a művészfilm és a pornó. (Lásd a táblázatot.)

Hogy ezt nehéz elhinni? Hát mondjuk úgy, hogy a pornót nehezebb elmondani, a művészfilmet nehezebb [illegible], ha az embernek egy vadidegen kérdező [illegible] a kérdést: „Látott-e már videón ... (pornót), (művészfilmet), s milyen gyakran: sokszor vagy egyszer-kétszer?" Végül is van, *amit inkább csinál az ember, s van, amiről inkább csak beszél.* A [illegible] az első [illegible]. Már csak azért is, mert legalább „egyszer-kétszer" a videózók *fele* látott pornót. Elmondásuk szerint!

A magyar videózók közül mennyien látták már videón „sokszor"...

videoklipeket, könnyűzenei műsorokat	49%
karate-, akciófilmet	41%
rajzfilmet	40%
kaland- és westernfilmet	34%
sci-fit	30%
horrort	15%
művészfilmet	11%
pornót	11%

Műsor az égből és a magyar videózás

Mire e sorok megjelennek, már elindul a világűrbe az NSZK és egész Európa első műsorsugárzó műholdja, a TV SAT. [illegible] nem lesz [illegible] valami *gubanc* a francia [illegible]. A pályára állítás után egy pár hónapig különféle méréseket kell végezni, s ha minden rendben lesz – 1988 tavaszán megkezdik a 4 tévéprogram sugárzását. S jövőre jön a francia műsorhold is. Mint tudjuk, az adásokat nálunk is [illegible].

A műholdtévé [illegible] divatos lesz egy pár évig, de a [illegible] *hanem inkább használ.* [illegible] lesz a [illegible] tehát az érdeklődés a [illegible]. [illegible] a legtöbb nagyközösségi antennahálózatban nem is „fér el" nyolc újabb program, azaz a [illegible] *kereslet a videokészülékek* [illegible] oda.

Több [illegible] s [illegible] a kínálat a külföldi [illegible] felvett műsorokból is. A [illegible] még [illegible], [illegible] a magyar *hangosítás* [illegible]. Ki tud [illegible] németül? A franciáról nem is beszélve. [illegible], mint [illegible] szehozni egy [illegible].

A külföldön [illegible] kazetták iránt [illegible] nem [illegible] a [illegible]. [illegible] majd [illegible] a műholdas [illegible] sem [illegible], mint [illegible] videón [illegible]. Az viszont [illegible], hogy az [illegible] kazetták itthoni [illegible].

Mindebből akár már jövő ősszel is [illegible] valamit. [illegible] nem [illegible] a TV SAT [illegible]...

Angol video sikerlista

Május [redacted] – az eladások alapján – [redacted] a legsikeresebbek Nagy-[redacted]

1. Aliens (Idegenek)
2. Freddy's Revenge (Freddy bosszúja)
3. [redacted] Lisa
4. Ruthless People (Könyörtelen emberek)
5. The [redacted] II.
6. [redacted] Africa (Távol Afrikától)
7. Jewel [redacted] Nile [redacted] ékköve)
8. Blood Ties (Vérrokonok)
9. Pretty in Pink (Csinos [redacted] ruhában)
10. Trick [redacted] Treat (Verd [redacted] vagy [redacted] vendégül)
11. The [redacted] (Kísérteties hasonlóság)
12. Police Academy III. (Rendőr [redacted] III.)
13. Back to the Future (Vissza a jövőbe)
14. Highlander (A hegyvidéki skót)
15. Commando (Kommandó)
16. Murphy's Law (Murphy törvénye)
17. House (Ház)
18. Down [redacted] Out in Beverly Hills (Odalent Beverly Hillsben)
19. Indiana Jones and [redacted] Temple of Doom (Indiana [redacted] a végzet temploma)
20. Day of the [redacted] (A [redacted] napja)

A fél évvel korábbi helyzethez képest [redacted] sikerlista teljesen átalakult. 1986 decemberében a fenti 20 címből még csupán [redacted] mostani 13. szerepelt [redacted] listán, igaz, akkor még [redacted] 3. helyen.

A látszat csal...

...legalábbis ami ■ hazai nyelvoktatásra alkalmas kazettaválasztékot illeti. Nem szolgálhatunk ugyanis túlzottan jó hírekkel azoknak, akik vásárolni vagy kölcsönözni szeretnének nyelvtanuláshoz segítséget nyújtó videofilmet. Egyáltalában nem érdemes próbálkozniuk könyvtárakban. A Könyvértéka munkatársai szerint utoljára múlt év végén voltak orosz, német és francia nyelvet oktató kazettáik, amelyek pillanatok alatt elfogytak, s bár igény lenne rájuk, a közeljövőben nem várható utánpótlás. A könyvtárak többsége amúgy sem vállalkozik arra, hogy kölcsönözze a szegényes választék darabjait. Ahol van kazetta, ott az érdeklődők csak helyszíni nézésre-hallgatásra vehetik igénybe a filmeket.

Nyelvoktató kazettája pillanatnyilag a MOKÉP Videotékájának sincs, de közép- vagy haladó szintet elért videózók szinkron nélküli, idegen nyelven beszélő vagy más nyelven feliratozott játékfilmkazettákat kölcsönözhetnek.

A Televideo kínálata: német nyelven az ismert „Willkommen in der DDR" sorozat 442 percben 6400 forintért, valamint egy közép- és haladó fokú francia nyelvlecke 1660, illetve 1887 forintért.

A Főfoto spanyol, orosz, angol és német haladó szintű 180 perces kazettákat kínál 1500 forintért, illetve kapható a már említett „Willkommen..." kazetta kezdőknek 2220 forintért.

Az Országos Oktatástechnikai Központ iskoláknak és ■ lehetőségekhez képest magánvásárlóknak is árusít nyelvleckéket. Kínálatuk: angol, orosz, német, spanyol, francia, eszperantó és magyar nyelvű filmek 150 perces VHS kazettán 1500 forintért. A „Készülünk a nyelvvizsgára" sorozat valamennyi darabja egységes elvek szerint, a gyakorlati társalgás elsajátításában segít, a szereplők mindennapos szituációk szókincsét mutatják be a 15 perces epizódokban. A videokazetták kiegészítéseként érdemes megvenni a TIT Rigó utcai nyelviskolájában kapható „Videóval a nyelvvizsgára" című könyveket is.

Ami ■ TIT kínálatát illeti, az gyakorlatilag azonos az előbb említett választékkal, mivel a

nyelvoktató kurzusokon jórészt ezeket az oktatófilmeket használják.

Hogy a helyzet a szegényes lista ellenére sem egészen reménytelen, az ■ televíziónak köszönhető, amely immár évek óta folyamatosan vetíti a színvonalas nyelvleckéket. Aki idejekorán kapcsolta be képmagnóját, ■ ma már teljes videosorozattal rendelkezik a filmekből, s használhatja őket akár saját okulására, akár mások oktatására.

Alapfogalmaink

Film, video, videofilm. Sokszor halljuk, használjuk ezeket ■ fogalmakat, jóllehet pontos jelentéstartalmukkal talán magunk sem vagyunk mindig tisztában. A videofilm elnevezés is már egyfajta képzavart tükröz, hiszen a film hordozóeszköze ■ filmszalag, ■ videóé pedig a videokazetta vagy videolemez, így elvileg indokolatlan a szavak összekapcsolása. Ennek ellenére ■ szakzsargonban és a sajtóban egyre gyakrabban szerepel ez a szó, sőt ■ MAFILM-ból kivált közművelődési filmstúdiót is Magyar Mozi- és Videofilmgyárnak hívják. Ezek szerint tehát mozifilmet és videofilmet kellene megkülönböztetnünk. Ez a meghatározás viszont azért nem állja meg a helyét, mert akik videofilmről beszélnek, elsősorban nem önálló videoalkotásokra, hanem játékfilmek videováltozatára gondolnak.

A fogalmi kérdések tisztázásához – a tavaly hatályba lépett sajtótörvényből lehet kiindulni. A törvény mindenekelőtt meghatározza ■ sajtótermék fogalmát, és idevonja a nyilvános közlésre szánt műsoros filmszalagot, videokazettát, videolemezt. Az értelmező rendelkezések szerint pedig nyilvános közlés a sajtótermék árusítása, szétküldése, kézbesítése, üzletszerű kölcsönzése, ingyenes szétosztása, bemutatása nyilvánosság előtt, sugárzása vagy vezetékes továbbítása. Így például egy családi eseményről, esküvőről készített – egyébként engedélymentes – házi videofelvétel sajtóterméknek minősül abban az esetben, ha a tulajdonosa a kazettát árusítani vagy kölcsönözni kezdi. Ugyanakkor nem valószínű, hogy ■ Magyar Filmintézet jelentkezni fog a kötelespéldányért az így sajtótermékké avanzsált esküvői videokazettából...

Sajtóterméknek kell tekinteni azt a videokazettát is, amelyre valaki a televízióból vagy egy másik videokazettáról filmet rögzít, majd a másolt videokazettát a szerzői jog által meghatározott baráti-családi körnél szélesebb körben terjeszti. A jogszabályok szerint viszont sajtóterméket csak engedéllyel lehet előállítani és nyilvánosan közölni, ezért jogellenes és tiltott az ilyen kazetták kocsmai vagy más vendéglátóhelyen történő bemutatása. És ez nem kizárólag a magyar szabályozás sajátossága, az eredeti nyugati műsoros kazetták többségén ugyanis szerepel egy olyan záradék, hogy az adott videokazetta csak otthoni (házi) használatra jogosít, minden egyéb felhasználás csak a jogtulajdonos

hozzájárulásával lehetséges. Ezek a szabályok indokolják a hatóságok sokak által kifogásolt ellenőrzéseit és intézkedéseit.

A sajtótörvény végrehajtására kiadott miniszteri rendelet újabb támpontokkal is szolgál. Eszerint a film filmszalagra rögzített mozgóképalkotás; [redacted] videofelvétel videokazettára, videolemezre vagy bármely más videohordozó anyagra rögzített mozgóképalkotás; a videováltozat pedig: a videohordozó anyagra átmásolt film. Úgy véljük, az alapfogalmak köre itt lezárul, mivel minden műsorhordozó besorolható valamelyik fenti kategóriába. Kivételt talán csak a Kollázs Kisszövetkezet produkciója képez (diaképek videón) – ezzel egyelőre fogalmi szempontból nem tudunk mit kezdeni.

Problémát okoz [redacted] egyes kulturális tevékenységek folytatását engedélyező minisztertanácsi rendelet fogalmainak értelmezése. Ez ugyanis csak a tevékenységek nevét adja meg (műsoros filmszalag, videokazetta, videolemez gyártása, sokszorosítása és kiadása), fogalommeghatározásokat azonban nem tartalmaz. A Filmfőigazgatóság gyakorlatában ugyanakkor már kialakult [redacted] tevékenységfajták pontos jelentéstartalma. Ezek szerint [redacted] magánszemélyek által is folytatható gyártás: nyilvános közlésre alkalmas mozgókép előállítása. Sokszorosítás: videofelvétel sokszorosítógéppel történő többszörözése nyilvános közlés céljából, kiadás: az előállítás (gyártás) és sokszorosítás megszervezése nyilvános közlés érdekében. Ez utóbbi tevékenységeket csak jogi személyek végezhetik.

Reméljük, e rövid szakszótár összeállításával mi is hozzájárulunk [redacted] hazai videózásban uralkodó fogalmi zűrzavar tisztázásához.

Kiss Zoltán

KLUBLISTA

Azok számára, akinek már van kamerájuk és kedvet éreznek a forgatáshoz, közöljük a jelentősebb, videóval is foglalkozó amatőrfilmklubok nevét, címét, ahol tanácsot kérhetnek, s bekapcsolódhatnak [redacted] munkába.

Kőbányai Nonprofessional Stúdió (Pataky István Művelődési Központ). 1102 Budapest, Pataky István tér 7–14. Vezető: Szomjas György filmrendező.

ELTE Vizuális Műhely (Eötvös Művészeti Együttesek). 1082 Budapest, Kun Béla tér 2. Vezető: Péterffy András filmrendező.

Kassák Video Klub (XIV. Kerületi Művelődési Ház). 1145 Budapest, Uzsoki utca 57. Vezető: Tarr Béla filmrendező.

AMAFILM (MAFILM Közművelődési Stúdiók). 1099 Budapest, Könyves Kálmán körút 15. Vezető: Ónodi György.

MTV KISZ Kísérleti Stúdió (Magyar Televízió). 1810 Budapest, Szabadság tér 17. Vezető: B. Révész László rendező.

Közgáz Amatőrfilm Klub (Közgazdaságtudományi Egyetem). 1093 Budapest, Dimitrov tér 8. Vezető: Czabán György.

Pest Megyei Amatőrfilm Stúdió (Pest Megyei Művelődési Központ). 2000 Szentendre, Engels utca 9. Vezető: Süli István.

Montázs Amatőrfilm Klub (Barátság Művelődési Ház). 2440 Százhalombatta, Hága László utca 11. Vezető: Gyöngy Kálmán.

Stúdió '80 Amatőrfilm és Video Klub (Puskin Művelődési Központ). 2800 Tatabánya, Kossuth Lajos utca 4. Vezető: Papp Károly.

Égi jelek

A műsorszóró műholdadások hazai vétele elé nem gördítenek adminisztratív akadályokat – jelentette ki nemrégiben [redacted] kormány szóvivője. Jelenleg hat műsorátviteli műhold sugároz televíziós programokat, melyek Európa jelentős részén, így többségük Magyarországon is fogható. A Nemzetközi Rádiószabályzat értelmében azonban a távközlési műholdról érkező jeleket csak a nemzeti hírközlő szervezetnek – Magyarországon a Magyar Postának – van joga venni, s állapodhat meg a csatornákat üzemeltetőkkel, milyen módon használja fel a világűrből jövő adásokat.

De ha minden igaz, hosszú évek késése után gyökeres fordulat áll be [redacted] műholdas műsorsugárzás történetében: a hírek szerint még az idén az NSZK-ból fellövik az első közvetlen műsorszóró műholdat a TV SAT 1-et (a DBS-t). Ennek feladata hasonló lesz a földi műsorsugárzó adókhoz, jelét tehát bárki veheti, nem kell hozzá semmiféle engedély, mint ahogy ahhoz sem kell, hogy rádiónkon foghassuk a világ bármely műsorszóró adóját.

Az első DBS felbocsátása után várhatóan négy-hat hónappal négy csatornán kezdi meg a rendszeres műsorszórást. 1988 tavaszára tervezik a francia gyártmányú TDF-1 DBS pályára állítását és a jövő év végére egy nemzetközi közvetlen műsorszóró műhold fellövését is. Egy műhold legfeljebb öt programot sugározhat, így ha az elképzelések valóra válnak, egy-két év múlva már akár tíz-tizenöt televíziós program közül választhat idehaza is az, akinek ehhez megfelelő vevőberendezés áll rendelkezésére.

Ma körülbelül 100–200 ezer forintba került egy teljes vevőberendezés felállítása, nagyközösségi rendszerben ez az összeg körülbelül félmillió forint. Mivel azonban a költségek több ezer család között oszlanak meg, a telepítés a közösségek számára könnyen elérhetővé válhat. Néhány év óta már több magyar vállalat, szövetkezet foglalkozik parabolaantennák és vevőberendezések készítésével, így [redacted] Magyar Posta is. A Posta tapasztalata, kutató-fejlesztő munkája révén elvállalhatja a DBS-jelek vételéhez szükséges készülékek felállítását, üzemeltetését, így hatósági funkciója helyett szolgáltató szerepe válhat elsődlegessé!

A szakemberek előtt viszont vannak még nyitott kérdések – nem csupán idehaza. Az égi jelek adásrendszere, [redacted] D2–MAC, a földitől teljesen eltérő, ezért vételéhez dekóderre lesz szükség. De hogy ez milyen, azt ma még nem sokan tudják. Nyugat-Európában mostanában várható az első mintadarabok bemutatása, melyek minden bizonnyal [redacted] technikai újdonságok között slágernek számítanak majd. De bármilyenek is lesznek, ha sorozatgyártásuk beindul, bizonyára lehet majd belőlük előbb importálni, majd talán gyártani is idehaza.

Technikailag annak [redacted] lesz akadálya, hogy [redacted] Posta nagyközösségi antennarendszerekbe eljuttassa a már ma is sugárzó távközlési műholdak televíziós csatornáinak programját. A Magyar Posta üzemeltetésében már áll Budapesten, [redacted] Széchenyi-hegyen egy négy és fél méter átmérőjű parabolaantenna, mely kiválóan fogja a távközlési műholdakról érkező kép- és hangjeleket. A Posta eddig a brit Sky Channel és a francia TV 5 televíziós csatornát fenntartó szervezettel kötött szerződést. E szerint [redacted] magyar hírközlő szervezet veheti és továbbadhatja a csatornák műsorát, de csorbítás nélkül és a sugárzással azonos időben. Tilos viszont a műsorok rögzítése, átszerkesztése és újrajátszása, valamint [redacted] adások vétele nyilvános helyen, például presszókban, éttermekben. A programok eljuttatása lakásokba természetesen nem számít nyilvános vetítésnek. A hírek szerint hamarosan a Super Channellel is várható hasonló tartalmú megállapodás. A Posta ezeket a műsorokat kábelen és kisebb parabolaantennák segítségével jelenleg szállodákba már eljuttatja.

Ez [redacted] jelen, de ha minden igaz, akkor már az évtized végén sok ezer magyar otthonban kezdődik majd esténként a vita: vajon az „égből" érkező tucatnyi műsor közül melyiket válassza a család, ha a Magyar Televízió két programja közül egyik sem nyerte el tetszését?

[redacted] Tamás

A kevésnél is kevesebb

Sajnos nem sok jóval biztathatjuk azokat, akik még csak ezután szeretnének képmagnót vásárolni a hazai üzletekben. A Skála-Coop illetékesei elmondták, hogy semmilyen lehetőség nem merült fel kereskedelmi mennyiségű berendezés vásárlására. Egyelőre a hagyományos kompenzációs üzletkötés is reménytelen vállalkozásnak tűnik az engedélyeztetések körüli huzavona miatt. Idén egyébként kínáltak SELTRON VHM 2-eseket: háromezer darabot, 39 900 forintért, de ezek rövid idő alatt gazdára találtak. Ugyancsak elfogyott [redacted] 49 900 forintért árusított ITT videómagnó is. Ez utóbbi típusból esetleg [redacted] negyedik negyedévben érkezik valamennyi, de közelebbi információt nem sikerült megtudnunk.

A Centrum Áruházak Vállalat hasonló cipőben jár. Azzal [redacted] különbséggel, hogy egy tavaly megrendelt szállítmány késedelmes érkezésének „köszönhetően" karácsony előtt ezer darab PANASONIC NV G–7-es kerül a polcokra 37 000 forintos áron. Ebből a készülékből az első félévben már megjött ezer, de szinte azonnal el is fogyott.

A Ravill boltjaiban is hiába keresik [redacted] vevők [redacted] videóomagnókat. Később [redacted] lesz, hacsak végre valamelyik reménybeli hazai gyártó már nemcsak nyilatkozik, [redacted] termel is. Igaz, [redacted] utóbbi nem elsősorban rajtuk múlik.

Az egyetlen [redacted]ényt keltő híradás [redacted] T-től származik. [redacted] továbbra is számítani lehet az utasforgalomban [redacted] képmagnókra. Ez természetesen sokféle típust és árat takar. Szeptemberben viszont [redacted]kezett a várva várt háromezer TOSHIBA készülék, 35 000 forintos áron. Ezeknek a berendezéseknek is már régen az üzletek polcain kellett volna lenniük, de [redacted] MEEI első nekifutásra nem járult hozzá [redacted] forgalmazásához. Így a [redacted] cég az OFOTÉRT igényeinek [redacted]lelően, [redacted] kívánt módosítással – számunkra hihetetlen gyorsasággal – néhány hónap alatt legyártotta [redacted] megrendelt mennyiséget: beépítették [redacted] hálózattól függetlenül működő oszcillátort, melyre [redacted] hazai áramingadozások miatt volt szükség.

A kép korántsem teljes, de nem valószínű, hogy egyhamar jelentős javulásra számíthatnak [redacted] honi vásárlók.

[redacted]. T.

A MOKÉP Videotéka sikerlistája 1987 kora őszén, [redacted] kölcsönnapok száma alapján:

Magyar játékfilmek
1. [redacted] TANÚ
2. SZERELEM ELSŐ VÉRIG
3. TE RONGYOS ÉLET

Szocialista országok játékfilmjei
1. SÖRGYÁRI CAPRICCIO (csehszlovák)
2. SZEXMISSZIÓ (lengyel)
3. OLASZOK [redacted] KALANDJAI LENINGRÁDBAN (szovjet)

Egyéb országok játékfilmjei
1. [redacted]Ó YUCCÁBAN (olasz kalandfilm)
2. [redacted] A FEJÜKRE [redacted] (botswanai vígjáték)
3. TOMBOLÓ ÖKÖL (hongkongi karatefilm)
4. [redacted] NAGYFŐNÖK (hongkongi karatefilm)
5–6. HALÁLOS JÁTSZMA I–II. (hongkongi karatefilm)
7. [redacted] SÁRKÁNY [redacted] (hongkongi karatefilm)
8. BRUCE LEE, A [redacted] (hongkongi karatefilm)
[redacted] CSENDŐR NŐSÜL (francia vígjáték)
10. A [redacted] NYUGDÍJBA [redacted] (francia vígjáték)

Polimerészség

– *Kérem, Magna kazettát szeretnék venni!* – közelítem óvatosan a jónevű műszaki üzlet elegáns eladóját, aki úgy meglepődik kérésemen, hogy orra hegyéig csúszik aranykeretes szemüvege.

– Mi tetszik? – kérdi hitetlenkedve, mintha arra döbbent volna rá, hogy büszkeségét, [redacted] évek óta építgetett bennfentes tudását akarnám egyetlen kéréssel romba dönteni.

– *Magna video ...szóval Polimer képmagnókazetta kellene nekem* – próbálom érthetőbbé tenni kérésemet.

– Mi ilyet ... nem tartunk. Próbáljon talán valami rendeset – int a polc felé, ahol számtalan márkás kazetta sorakozik. Döntésre azonban nem marad időm, mert az eladó legyint és továbbáll. Komoly vevőt keres.

Dühöngve kullogok ki az üzletből. Nem szeretem a reflexet, amelynek logikája szerint minden, ami hazai (kazetta), az rossz, bezzeg amit „kintről" hoznak, az tökéletes. Később persze, amikor megnyugszom, belátom, nem vagyunk kazettagyártó nagyhatalom. Különösen akkor érzem ezt, amikor benyitok a Polimer Szövetkezethez, ahol az eladó által fitymált terméket készítik.

*

Üzemcsarnokot vártam, helyette lakótelepi szobára emlékeztető helyiséget találtam. Gépsorokat kerestem, két gépet leltem. Mindkettő állt, mintha mély nyári álomba merültek volna. De azért ne gondolja senki, hogy ezek a gépek elhanyagoltak. Semmiképpen. Mindkettő alaposan be van bugyolálva. Míg a másik két szobácskában két ember serénykedik, addig ez a két masina lóg vagy csak pihen. Szóba is hozom, ki látott már ilyet.

– Szabadságon van a gépkezelő – magyarázza *Turányi Istvánné*, a szövetkezet dolgozója, majd készségesen segítségünkre siet. Lekapja a ponyvát a gépekről és fotós kolléganőmhöz fordul.

– Ha akarja, csinálhatok a fénykép kedvéért néhány kazettát – és már készíti is elő az alkatrészeket.

Megköszönjük. A kedvünkért igazán ne csináljon videokazettát, talán inkább a vevők kívánságára. Mi nem szeretnénk kizökkenteni napi munkájából, ráadásul bennünket inkább az érdekel: ha tudja kezelni a gépeket, akkor miért hagyják kihasználatlanul a masinákat?

– Már mondtam, szabadságon van az, aki dolgozik rajta, de ha nem lenne szabadságon, akkor sem tudnánk gyártani, mert nincs elég tölteni való videokazetta. Meg aztán – fűzi hozzá – ha kazetta még lenne is, valószínűleg a beléválό szalag hiányozna, mert abból sincs elég.

– Tudja – siet kolléganője segítségére *Molnár Gyuláné* –, több fajta munka is van itt. Lehet filmet perforálni, magnókazettát szerelni, szóval nem unatkozunk itt, kérem.

– *Igen, de egyik munkát sem tudják folyamatosan végezni, kihasználatlanok a gépek. Ráadásul hiába várják a boltokban a videokazettákat* – értetlenkedem.

– Tudomásunk szerint, legalábbis nekünk ezt mondják, nincs is elég megrendelő. Ezért kezeli egy ember a két gépet. Igaz, így nem gyártunk teljes gőzzel, hiszen egy berendezésen napi 240 kazetta készül, [redacted] kettőn viszont csak 370. Tehát nem [redacted] duplája. Az egyik gépet pedig nem lehet olyan gyorsan kezelni.

– *Miért, mi baja?*

– Hetek óta rossz!

– *De miért nem csinálják meg?!*

– Tudja, [redacted] szerelő, aki a központból ki szokott jönni, nos ő is szabadságon van.

– *De ha nem lenne, akkor már biztos megcsinálták volna* – erősködöm tovább.

– Igen, legfeljebb pár napot kellene várni, amíg kiszállnak a szerelők, mert azért elég messze van a központ. Itt a telepen még nem ért senki a gépekhez. Volt egy főnök, aki régen „megszerelte", de ő már elment a cégtől.

– *És ha eltörne a gépben valami?*

– Jó gépek ezek, igaz, egy teljes hónapot még soha nem mentek. De ez nem azért van, mert már használtan hozták ide mindkettőt. Mondom, nem jön elég kazetta vagy szalag. Valami mindig hiányzik. De higgye el, mi dolgozunk azért.

– No meg – lép fel a másik betanított munkásnő a gép védelmében – ezek aztán a hibás kazettákat nem engedik továbbküldeni. Ha a külföldi anyagban hiba van, akkor egyszerűen nem tölti meg a kazettát képrögzítő szalaggal – s hogy igazának még nagyobb hangsúlyt adjon, rámutat egy kupac selejtre, amit a gépi MEO nem engedett át.

*

A segédmunkásnők szavait megerősíteni látszik a Videotéka szakembere, aki szerint a kölcsönző évek óta forgatja [redacted] Polimer videokazettát, s alig találtak hibásat közöttük. Pedig ezek aztán nagy strapának vannak kitéve.

Az árához képest – [redacted] kölcsönző csak 300–400 forintot fizet a kazetta darabjáért – a képi minősége is megfelelő, ezért a megelégedettség. Valójában olcsósága és viszonylagosan elfogadható minősége miatt vásároltak nagyobb mennyiséget. Csak azt sajnálják, hogy az utóbbi időben [redacted] szövetkezet már nem tudja kielégíteni a kölcsönző igényeit, ezért most külföldi kazetták vásárlását tervezik.

*

– Sajnos nincs elég valutánk kazettaházra, szalagra, részanyagokra – magyarázza [redacted] hiány okát *dr. Marton György*, a Polimer Szövetkezet főmérnöke. – Ezért is akadozik [redacted] szerelés, hisz a kisüzem kapacitása évente százezer darab videokazetta, tavaly ennek 60 százalékát gyártottuk, az idén viszont még nem értük el a harminezer darabot.

– *Ha jól érzékeltem, a Polimernek le kell győznie a vásárlók előítéleteit, amit minden „jobb" üzletben érez az ember* [redacted] *hazai kazettával szemben. Bár a Magna név próbál külföldi hatást kelteni. Mit takar ez a márka?*

– A Magna egy nyugat–berlini cég. A BASF és [redacted] Philips után a legnagyobb Európában. Önálló profilja van, benne a videokazetta is, gyártják, eladják, de a „mamutoknak" is bedolgoznak. Tőlük vettük egyébként a használt gépeket, amelyek szerintünk a legkorszerűbbek.

– *Látom, azért néhány selejtet is csináltak ezek a masinák ...*

– Hibázni persze mindenki hibázik. De ez nem gép-, hanem alapanyaghiba. Tehát a szalagban időnként előfordul minőségi hiányosság, amit a gyártóautomata kiszűrt: nem engedi a kazettatárba a szalagot. Egyébként mostanában elsősorban nem BASF, hanem Philips alapanyagot használunk. Itthon ugyanis még túlságosan is jól emlékeznek arra a szerencsétlen esetre, amikor a BASF tekercsek valamilyen okból, „önletörlő" vegyi folyamat hatására, üresen maradtak.

– *Vannak, akik állítják, ezek a nagycégek bizonyára nem a legjobb termékeikel adják el nekünk ...*

– Ez nem igaz. Mi csak a jót vesszük meg. Egyébként mindkét partnerünk kétféle terméket készít. Az „A" jelű szalag műsoros kazettába kerül, a „B" pedig többször is felhasználható, tehát [redacted] strapát jól bíró szalag. Mi ez utóbbit vásároljuk.

Sajnos azonban, mi elég furcsa módon kényszerülünk kereskedni. Először rábeszéljük [redacted] vevőt, meggyőzzük, jól választ, ha Polimert, tehát Magnát választ; aztán pedig lebeszéljük arról, hogy vegyen, mert sajnos nem tudunk megfelelő mennyiséget gyártani. Sajnos a Külkereskedelmi Minisztérium valutával nem támogat bennünket, a Belkereskedelmi Miniztérium nem biztosította erre a célra az igényelt valutát, tehát nem tudunk gyártani.

– *Az üzletekben, az állami és magánboltokban is lehet már a Magnánál olcsóbb vagy legalább ilyen olcsó kazettát vásárolni 500–600 forintért ...*

– Ez igaz, de szerintem az gyengébb minőségű. Ha mi nem volnánk a hazai piacon, még mindig több mint ezer forintba kerülne a legolcsóbb külföldi kazetta. Szóval mi „letörjük" az árakat. Arról nem is szólva, hogy egyetlen hivatásos vagy magániportőr sem hoz 10, 20 esetleg 30 perces kazettát, mi viszont kívánságra bármikor elkészítjük, akár 32 és fél perceset is – ahogy a kedves megrendelő kívánja ...

– *Ha van szalag ...*

– Igen ...

Kardos Ernő

HÍREK

Hírgyűjtő
Falus Tamás

[redacted] MIVEL, DE NINCS MIRE ...

Megérkeztek a MOKÉP Videotéka új japán sokszorosító berendezései. A JVC képmagnósor egyszerre negyven műsor [redacted] alkalmas. [redacted] régebbi Panasonic húszas sorával együtt tehát a Téka egy időben már hatvan filmet tudna sokszorosítani. Erre nagy szükség lenne, hiszen csak így [redacted] az újonnan vásárolt alkotásokkal ellátni bolthálózatát, s gyarapítani kölcsönzői számát. A Polimer Kisszö[redacted] azonban egyelőre nem tud a MOKÉP-nek üres kazettákat szállítani, más kazetták beszerzésére pedig nemigen [redacted] lehetősége ...

FILMVETÍTÉS, TANFOLYAM

Újabb klubokkal [redacted] a Magyar Videosok Országos Egyesülete (MAVIDEO) országos hálózata. Barcson Martinovich Ferenc vezetésével hétfőnként [redacted] klubnap a Bajcsy-Zsilinszky utca 9-ben. Kaposvárott, a Vörös Hadsereg utca 126-ban Hász Mihály klubvezető irányításával szintén hétfőnként találkozhatnak az egyesület tagjai.

Csütörtökönként Budapesten, [redacted] MAVIDEO Budai (KFKI) Klubja zárt [redacted] filmvetítéseket tart az egyesületi tagok számára.

Kamerakezelői tanfolyam is indul [redacted] napokban a MAVIDEO-ban, önköltséges alapon. Nyolcszáz forintért harminckét órában [redacted] filmrendezők segítségével, tanácsaival tanulhatják meg a tagok a videókamera technikáját, fortélyait.

VIDEOSZEMLE

November 19. [redacted] 22. között újra a nyíregyházi megyei és városi művelődési központ [redacted] otthont a magyar videoszemlének, mely már harmadik [redacted] sorban. Az összegyűlt szakemberek ismét kicserélhetik tapasztalataikat [redacted] honi videózás fejlődéséről, lehetőségeiről. A külföldről érkező vendégek révén megismerkedhetnek [redacted] osztrák és [redacted] nyugat-berlini videohelyzettel, [redacted] svéd, a belga és a nyugatnémet video-arttal. Nyíregyházára látogatnak [redacted] Panasonic [redacted] a Mitsubishi képviselői, [redacted] Agfa cég – [redacted] szocialista országok közül elsőként nálunk – bemutatja teljes audio és video termékskáláját. A versenyprogramban az előzsűri [redacted] öt kategóriában kiválasztott alkotásokat társadalmi zsűri minősíti majd.

VPS-válogató

Ez alkalommal [redacted] NSZK-ban megjelenő Video és Video Magazin című havilapokat hívtuk segítségül rendhagyó tesztünk összeállításakor. Azokat a készülekeket válogattuk ki, amelyek vagy már alkalmasak, vagy apró átalakítás révén válnak képessé [redacted] televízióadások Video Program Selector (VPS) jelének vételére. A még Nyugat-Európában [redacted] viszonylag újdonságnak számító technikai megoldásra a gyártók kétféleképp készültek fel. Vagy már ellátták képmagnóikat VPS dekóderekkel, vagy még nem, azonban helyüket előkészítették a képmagnókban. Számunkra azért lehetnek érdekesek a készülékek, mert néhány közülük már kapható üzleteinkben, s habár [redacted] Magyar Televízióban egyelőre még nem gondolkodnak a VPS-jelek bevezetésén, a jövőben erre minden bizonnyal sor kerül majd.

[redacted] kazettasorból kitűnik, hogy idehaza [redacted] Ofotért forgalmazza a legtöbb fajtát, bár az árak böngészésekor néha rejtélyes dolgokra kaphatjuk fel fejünket. Az már fel sem tűnik, hogy itthon körülbelül kétszer annyiba kerül [redacted] legtöbb [redacted] (forintban), mint az NSZK-ban, [redacted] azonban már édekes, hogy míg a JVC Dynarec Hr típusú szalagja Nyugat-Európában feleannyiba kerül, mint [redacted] Kodak HGX, addig idehaza az utóbbi ára csupán 202 forinttal magasabb [redacted] JVC-énél.

Gyártó, típus	Ár nyugatnémet márkában	Rendszer	VPS Dekóder*	Ofotért	Fotoelektronik	Használtcikk Szövetkezet	Vételi biztonság	VPS-kijelzés	Csatornakereső	Programozható műsorok száma	Nap
Akai VS-126EO	1500	VHS	1				jó	nincs	[redacted]	4	365
Akai VS-516EO	1900	VHS	1				jó	szöveggel	van	6	365
Blaupunkt RTV 324	1950	VHS	2				jó	jellel	nincs	6	365
Blaupunkt RTV 454	2100	VHS	1				jó	jellel	van	8	31
Blaupunkt RTV 478 HiFi	2400	VHS	1				jó	jellel	van	8	31
Fisher FVH-P990K	2150	VHS	1				jó	nincs	nincs	7	14
Fisher FVH-P975K	1650	VHS	1				jó	nincs	nincs	5	14
Grundig VS-400	1450	VHS	1				jó	jellel/szöveggel	nincs	4	365
Grundig VS-310	1900	VHS	1				jó	jellel/szöveggel	nincs	10	365
Grundig VS-340 HiFi	2000	VHS	1		89 120		jó	jellel/szöveggel	nincs	10	365
Grundig VS-320	2100	VHS	1				jó	jellel/szöveggel	nincs	10	365
Grundig VS-275	2600	VHS	2				jó	jellel	nincs	7	365
Grundig VS-380 HiFi	2700	VHS	1				jó	jellel/szöveggel	nincs	10	365
Grundig VS-300	1600	VHS	1		120 000		jó	jellel/szöveggel	nincs	2	365
Hitachi VT-175E HiFi	2200	VHS	1			82 000	jó	jellel	van	4	14
Hitachi VT-135E VPS	1700	VHS	1				jó	jellel	nincs	4	14
ITT VR 3977 HiFi	2300	VHS	2				jó	jellel	nincs	8	365
ITT VR 3997	2800	VHS	1				jó	jellel	nincs	8	365
ITT Digicontrol VR 3946	1900	VHS	1				jó	szöveggel	nincs	6	350
JVC HR-D180E	1800	VHS	2				jó	jellel	nincs	8	365
JVC HR-D160 EG	1900	VHS	1				közepes	jellel	nincs	4	354
JVC HR-D470EG	2500	VHS	1				jó	jellel	nincs	[redacted]	365
JVC HR-D566EG	2500	VHS	1				közepes	nincs	nincs	4	365
JVC HR-D755EG	2900	VHS	1				jó	jellel	nincs	8	365
JVC HR-D170E	1500	VHS	2				jó	jellel	nincs	4	14
Loewe Mono 420M	1600	VHS	1				jó	jellel	van	4	14
Loewe Stereo 440S	1800	VHS	1				jó	jellel	van	4	14
Loewe HiFi 460H	2400	VHS	1				jó	jellel	van	4	28
Mitsubishi HS-338G	1700	VHS	1			69 000	jó	jellel	nincs	8	3
Mitsubishi HS-421 VPS	2400	VHS	1		50 000		jó	jellel	nincs	[redacted]	30
Orion VH-401RC	1200	VHS	1		40 000	51 000	közepes	jellel	nincs	8	21
Panasonic NV-G7	1500	VHS	2		48 000	40 000	jó	jellel	van	4	14
Panasonic NV-G10	1700	VHS	2			60 000	jó	jellel	van	4	14
Panasonic NV-G14	1800	VHS	2				jó	jellel	van	8	31
Panasonic NV-H70	2400	VHS	1				jó	jellel	van	8	31
Philips VR 6467	1700	VHS	1				jó	jellel	nincs	3	31
Philips VR-6660	1900	VHS	1				jó	jellel	nincs	6	31
Philips VR 6760	2100	VHS	1				jó	jellel	nincs	[redacted]	31
Philips VR 6860 HiFi	2500	VHS	1				jó	jellel	nincs	6	31
Sanyo VHR-2500G	1700	VHS	2				jó	jellel	nincs	[redacted]	21
Sanyo VHR-2700HF	2100	VHS	[redacted]				jó	jellel	nincs	8	21
Siemens FM 468	2100	VHS	2				jó	jellel	nincs	8	21
Sony SL-HF950ES	3000	SuperBeta	2			125 000	jó	nincs	nincs	6	21
[redacted] VR-A940	2000	VHS	1				jó	jellel	nincs	[redacted]	14

* 1 [redacted] épitve a [redacted]
[redacted] helye előkészített, utólag beépíthető

VHS KAZETTÁK

Típus	Ár DM	Időtartam	A magazin minősítése a kép és a hang tesztelése alapján	BÁV	OFOTÉRT	Fotoelektronik	Használtcikk Szövetkezet
Maxell HGS HIFI	24.00	E–180	nagyon jó		900	810	
Sony Pro-X	35.00	E–180	nagyon jó				
Fuji Super	3000	E–180	jó			590	
[redacted] HIFI	20.00	E–180	jó		900	810	
Agfa HGX	17.00	E–180	jó				
[redacted] HG	17.00	E–180	jó		900	810	
Fuji Super HG HIFI	21.00	E–180	jó		900	810	
Sony UHG HIFI	21.00	E–180	jó		900	810	
Scotch [redacted] HIFI	27.00	E–180	jó				
TDK HD Pro	35.00	E–180	jó	(TDK HD Pro) 2000	2000		1500
Fuji Super HG	17.00	E–180	jó				
Hitachi HGS	22.00	E–180	jó	(Hitachi HGS) 800			
Scotch [redacted]	23.00	E–180	jó				
TDK HS	13.00	E–180	jó	(TDK HS) 700	698	670	750
Agfa High Color	10.00	E–180	jó			600	
Scotch EXG PRO	35.00	E–180	jó				
[redacted] Chrom	18.00	E–120	jó				
JVC Dynarec Super [redacted]	23.00	E–180	jó				
JVC Dynarec PRO	35.00	E–180	jó	2000			
JVCV Super HIFI	2500	E–180	jó				
Fuji Beridox	14.00	E–180	jó		698		
BASF Super HG	19.00	E–180	jó			810	
[redacted] HGX	21.00	E–180	jó		900		
Kodak [redacted]	24.00	E–180	jó		900		
Memorex Super HG	21.00	E–180	jó				
BASF Extra Quality	15.00	E–180	jó				
Domiphon Super HQ	11.00	E–180	jó				
Magna HGSuper 180	21.50	E–180	jó				
Memorex HIFI	24.50	E–180	jó				
BASF Super HG HIFI	22.00	E–180	jó		900		
[redacted] Dynarec HR	12.00	E–180	jó		698		
Polaroid Super Color	19.00	E–180	jó				
Memorex Standard	15.00	E–180	jó		698		750
Quelle Universum	10.00	E–180	jó				
[redacted] Dynarec HG HIFI	20.00	E–180	jó		900		
Panasonic Premium Std.	13.00	E–180	jó		698	670	750
Samsung Extra HG	20.00	E–180	Jó				
Panasonic HIFI	22.00	E–180	jó				
[redacted]	14.00	E–180	jó				750
Memorex PRO	20.00	E–180	közepes				
Sony Dynamicron	13.00	E–180	közepes	(Sony Dinamicron) 690		550	690
Philips XHG	24.00	E–180	közepes				
Hitachi [redacted]	15.00	E–180	közepes				750
PD magnetics Sup. HG HIFI	19.00	E–180	közepes				
Panasonic Super HG	19.50	E–180	közepes				670
Pilips HIFI EHG	25.00	E–180	közepes				
[redacted] Color	10.00	E–180	közepes				
[redacted]	18.50	E–180	közepes				
Philips Standard	17.00	E–180	közepes				
PD Magnetics HG [redacted]	15.00	E–180	megfelelő				
Professional Super	14.00	E–180	megfelelő				
[redacted] Super [redacted]	14.00	E–195	megfelelő				
ICE Super HG	10.00	E–195	megfelelő				
Ariex Super HG	10.00	E–180	kifogásolható				
VHS-C JVC Super HG	20.00	EC–30	jó		1 500		
Fuji Super HG	20.00	EC–30	jó		1 500		
[redacted] Chromdioxid Sup. HG	2100	EC–30	jó				
VIDEO 8 Sony	30.00	P5–60	nagyon jó		1 370		
[redacted]	29.00	P5–60	nagyon jó				
Fuji	31.00	P5–60	jó				
Kodak	39.00	P5–90	jó				
Sony	40.00	P5–90	jó		1 700		
[redacted]	3000	P5–60	közepes				
BASF	39.00	P5–90	közepes				
TDK	39.00	P5–90	közepes		1 700		
TDK	28.00	P5–60	közepes		1 370		

Normák háborúja

A világ térképe nem csupán politikai szempontból tarka. A televíziócsatornák is meglehetősen változatosak, a PAL, [redacted] SECAM és az NTSC különböző variánsai kis híján a nyelvi zűrzavarhoz hasonlatos kuszaságban keverednek.

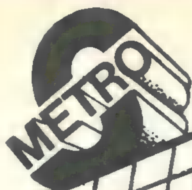
A SECAM rendszer hátránya az átírásnál és a montírozásnál mutatkozik meg. Az átírásnál nemcsak elméletileg hanem gyakorlatilag is romlik a felvételek minősége – ellentétben a PAL-lal, amelyek legalább elméletben tökéletes másolást tesz lehetővé. Ezenkívül nehézkes, műszakilag bonyolult és ezért drága a digitalizálás megoldása. Ezért is van, hogy a Magyar Televíziónál, hasonlóan több más szocialista ország tévéihez, számos belső munka, főleg az utómunkálatok többsége, PAL rendszerben készül, a legmodernebb komponens-mixerek pedig még e normát meghatározó kódolás előtt keverik [redacted] jeleket. Hasonlóképpen működnek a Beta rendszerű videokamerák és az egész 5-ös stúdió. Így csak [redacted] adás, illetve [redacted] lejátszás során dől el, milyen normában legyen a műsor.

Mivel világszerte egyre többen esküsznek egy új, valóban általános szabvány szükségességére, most már nem érdemes sokat töprengeni [redacted] PAL, a SECAM és az NTSC előnyein vagy hátrányain. A normák háborújából valószínűleg [redacted] High Definition (HDTV), a nagy felbontású rendszer kerül ki győztesen. Igaz, erre még várni kell jó néhány évet, hiszen az átállásnak műszaki, gazdasági feltételei vannak, ráadásul egy világméretű átálláshoz jelentős politikai nehézségeket is le kell küzdeni.

Addig sem kell attól tartani, hogy nem lesz folyamatos a SECAM berendezések vagy azok alkatrészeinek gyártása. Dr. Altmann Istvánné, a MTV karbantartási főosztályvezetője határozottan állítja, hogy komoly verseny folyik a megrendelésekért a piacon és a nagy cégek mindent vállalnak – persze nem olcsón. Tíz évig minden szállító biztosítja az alkatrészutánpótlást és még ez után is számos belső megoldást lehet találni az esetleges műszaki nehézségek áthidalására. A tévén belül különben nincs túlzott jelentősége a normák közti különbségeknek, korszerű transzkóderekkel tetszőleges váltásokat lehet elérni. Különben is, a külső átállásnál gondolni kell a tízmillió nézőre meg az elavult készülékekre is. A belső technikai fejlődésből azonban a néző csak a jobb minőségű képet, az érdekesebb, jobb megoldásokat látja, ez tehát egyértelműen hasznos mindenki számára.

Sajnos [redacted] MTV tervei között egyelőre nem szerepel az adások kezdetét és végét jelző Video Program Selector (VPS) jel sugárzása, annak ellenére, hogy ez nem tartozik a különlegesen bonyolult technikai kérdések közé. Elsőbbséget élvez azonban [redacted] teletext továbbfejlesztése, hiszen [redacted] jelenlegi adás még mindig csak kísérleti szinten van. Az új, bővített teletext természetesen vehető lesz az eddigi dekóderes készülékekkel, több információt tartalmaz majd és gyorsabban is fog lapozni az oldalak között. Ráadásul már nem is kell sokáig várni rá: ha igaz, már 1988-ban megláthatjuk.

Horváth Gábor

Metro Print GT

Budapest V., Bajcsy-Zsilinszky út 78. T.: 127-480

Különleges ajánlataink videomagnósoknak: közkedvelt régi és új, magyar és külföldi szinkronizált feliratos videofilmek megvételét vagy kölcsönzését ajánljuk:

Kölcsönzési díj:	**70 Ft-tól 140 Ft-ig**
Eladási ár:	**1190 Ft-tól 2000 Ft-ig.**

Vegye igénybe nyomdai szolgáltatásainkat!

Névjegyek, esküvői meghívók és különböző nyomdai termékek elkészítését rövid határidőn belül vállaljuk magas-, ofszetnyomással, illetve Thermograph eljárással is.

Üzletünkben a számítástechnikai és szórakoztató elektronikai cikkek forgalmazása mellett bizományi felvásárlás is működik.

KEVESEK HOBBIJA

Nagyon szűk réteg szórakozása ■ videózás az NDK-ban, gyakorlatilag csak azok juthatnak készülékhez, akiknek Nyugaton élő rokonaik vannak, vagy maguk rendelkeznek valutabevétellel: keletnémet márkáért ugyanis nem, vagy csak kéz alatt lehet szerezni videokészüléket. A valutáért árusító boltokban azonban bárki megveheti az éppen adott típusok egyikét – a választék azonban meglehetősen szűk. Augusztusban például az egyik Intershop-boltban egyféle, Sharp (japán) gyártmányú készüléket lehetett kapni. Középkategóriájú darab, programozható, egy hétre és több állomásra. Ára: 1340 nyugatnémet márka – érdemes hozzátenni, hogy Nyugat-Berlinben ugyanez ■ típus – üzlettől függően – 10–20 százalékkal olcsóbb, ráadásul ottani vásárlás esetén az értéktöbbletadót is visszatérítik a külföldieknek – mindez azonban nem vonatkozik az NDK állampolgáraira, tekintve, hogy ők az NSZK vámtörvényei értelmében nem számítanak külföldinek, másrészt az NDK állampolgárai külföldi útjukról nem hozhatnak magukkal videokészüléket: a behozatali tilalmakat felsoroló lista éllovasai a televíziók és a képrögzítésre alkalmas berendezések. Így az NDK-ban élő polgárok számára marad az Intershop üzlet, ahol kazettát is lehet vásárolni: azt is sokkal drágábban azonban, mint Nyugat-Berlinben. A 100-as BASF normál kazetta 15–16 márkába, a 240-es 19 márkába kerül. A többi típus ára is e körül mozog – elmondható, hogy 15 márka alatt nemigen kapni 100-as kazettát, noha Nyugat-Berlinben a hasonlók 3–4 márkával kevesebbe kerülnek.

Az Intershop üzletek ■ valutával rendelkezőknek televíziókat is kínálnak: több típusból lehet választani, az árak 690 márkától 1790 márkáig terjednek.

A 36 cm képátmérőjű készülékek kerülnek – igaz, leértékeléskor – 690 márkába, míg ■ nagyobb, 53 cm képátmérőjű, sztereokészülékek 1500–1700 nyugatnémet márkás ársávban mozognak. Az Intershop üzletekben kapható minden készülék kétnormás, azaz PAL és SECAM rendszerben sugárzott adások vételére egyaránt alkalmasak – mindez azt jelenti, hogy képesek ■ nyugati adások színes vételére. Ez az NDK-ban jelenleg kapható színes készülékekről szintén elmondható – a régebbi típusok azonban nem tudják ■ sokak által nézett nyugati színes adásokat színesben venni, csupán fekete-fehérben.

Érdemes azonban hozzátenni, hogy azok, akiknek nyugati rokonaik, ismerőseik vannak – és az ilyenek száma az NDK-ban igen jelentős –, mintegy 120 márkáért hozzájuthatnak a SECAM-PANEL-hoz, ami lehetővé teszi ■ színes adások vételét. A Panelt viszonylag egyszerű a már meglevő készülékekbe beszerelni és az NDK-ban, ahol ■ televízióbarkácsolás egyébként igen sokak hobbija (plusz antennaszerelés stb.), ezt ■ szívességet sokan megteszik ismerőseiknek. (Az összegek nyugatnémet márkában értendők.)

Az NDK állami boltjaiban – tehát nem az Intershop üzletekben – elsősorban hazai gyártmányú készülékek közül lehet válogatni – de videokészüléket a fentiek értelmében nem lehet venni. Mindezek ellenére persze azok, akik akarnak, hozzájuthatnak a célhoz: videoberendezéshez, ha a feketepiacon váltanak két keletnémet márkát nyugatnémet márkára, így azonban meglehetősen borsos árak jönnek ki – egy átlagos kereset mellett nagyjából egy teljes évi fizetést emészt fel a készülékvásárlás.

Az NDK-ban kapható színes tv-készülékek egyelőre nem követik a Nyugaton már igen elterjedt sarkított képcsöves, illetve „MONITOR-LOOK" megoldások – elsősorban a hagyományos fazon, illetve műszaki megoldások érvényesülnek: így sem a képfelbontó képesség, sem a színvisszaadás nem éri el a Nyugaton megszokott átlagszínvonalat. E készülékek néhány havi átlagfizetésből már megvásárolhatók.

Az NDK-ban – jelenlegi ismereteim szerint – nincs hivatalos műsoroskazetta-kölcsönző, viszont a feketepiac sem burjánzik oly módon, mint Magyarországon. A készülékek csekély száma, a műsoros kazetták behozatalának szigorú tilalma, a szigorú határellenőrzés miatt az országban csak olyan filmeket lehet feketén forgalmazni, amelyeket a nyugati adásokból vesznek fel egyesek. Mivel azonban a nyugatnémet tv-műsorok – mint ál- ▶

talában az állami adók – nem sugároznak pornó, horror, szex- és egyéb műfajú filmeket, ennek nincs is sok értelme, már csak azért sem, mert a tv-műsorokat gyakorlatilag az egész országban lehet fogni, néhány kisebb térséget kivéve, amelyek az NDK adókra, illetve a szomszédos országokra – Csehszlovákiára, illetve a lengyel műsorokra hangolódhatnak rá. A szigorú behozatali tilalom természetesen vonatkozik a profi másolókészülékekre is, így az esetleg mégis becsempészett tiltott filmek csak ■ hagyományos módon, két készülék összekapcsolásával lehet átvenni – ez meglehetősen körülményessé és lassúvá teszi a processzust, nem beszélve arról, hogy a többszöri másolás után a filmek gyakorlatilag élvezhetetlenné válnak.

Megjegyzendő, hogy a határellenőrzés, illetve a filmbehozatali tilalom ■ külföldi állampolgárokra is érvényes. Az ellenőrzés szigorú, a büntetések magasak, így feltehetően kevesen kísérlik meg ■ határőrök éberségét kijátszani.

Oláh László

GYEREKCIPŐBEN

Mintegy ezer videoterem és videótéka nyílik meg a Szovjetunióban a következő két év során. Egy Moszkva és Alma-Ata között közlekedő IL–86-os gép fedélzetén először láthattak videoműsort ■ levegőben az utasok. Nem hivatalos statisztikai adatok szerint az országban mintegy 300 ezer családnak van videomagnója. Ezek a szovjet videózás legfrissebb hírei, illetve van még egy, méghozzá a legjelentősebb: a Szovjet Állami Filmbizottság keretében létrejött a Videofilm elnevezésű országos gyártási és alkotói szövetség, amelynek feladata a szovjet videózás jövőjének meghatározása, az első önálló videoprodukciók elkészítése. Igazgatója *Oleg Uralov*, aki egyben ■ Szovjet Filmművész Szövetség titkára.

Az országban – legalábbis papíron – évek óta kapható videokészülék. Persze már régen nem az ősi, csak fekete-fehér felvételek készítésére alkalmas típusról van szó. A VHS rendszerű készülékek motorja továbbra is japán, s licencvásárlások eredményeként született meg. A ma jelentkezőknek 1989-ig kell várniuk arra, hogy készülékük birtokába jussanak, vagyis mennyiségét tekintve még gyerekcipőben jár ■ gyártás. A szovjet videogyártással azonban más gondok is vannak. A ma előjegyezhető típust gyártó Elektronikai Ipari Minisztérium nyugati licenceket vásárol új gyárai létrehozása céljából. A Rádiótechnikai Ipari Minisztérium viszont időközben elkészítette az első videólemezek lejátszására alkalmas lézeres készülékeket.

A videofilm bizottság az utóbbira voksol. Úgy véli, két-három év alatt a fejlett országok teljesen áttérnek ■ jobb kép- és hangminőséget nyújtó videolemezekre. Japánban már tavaly négyszer annyi lemez fogyott, mint kazetta. Éppen ezért a bizottság szükségesnek látja ■ rendelkezésre álló anyagi eszközök egyesítését s ■ minisztertanács alá rendelt, a videokereskedéssel foglalkozó koordinációs bizottság felállítását.

Amíg e tervekből valóság nem lesz, a szovjet videópiac állapota aligha fog gyökeresen megváltozni. Ez pedig azt jelenti, hogy a bérből és fizetésből élők többségének 6–7 havi fizetését kellene teljes egészében félretennie egy 1200 rubelbe kerülő készülékért, amelyre egyelőre csak feliratkozhat. Ez ■ VM–12-es típus, ■ VM–15-ös gyártását éppen a közelmúltban szüntették meg. Kaphatók külföldi készülékek a bizományi áruházakban. Ezekre azonban már 15–20 havi fizetését is ráköltheti valaki.

A kazettapiac enyhe jelzője, hogy feszült. Japán alapanyagból gyártanak szovjet kazettát, de szabadon ezt is és ■ külföldi márkákat is ritkán lehet kapni.

Műsoros kazettát is hasonló, 60 rubel körüli áron kínálnak az elektronikai üzletek Moszkvában. Ezeken egyelőre a szovjet filmtermés alkotásait láthatják a vásárlók, ha éppen lehet kapni ■ kívánt filmet. Néhány kazettakölcsönző is működik. Magánforgalomban azonban ugyanolyan vegyes a műsorválaszték, mint bárhol másutt ■ világon. Nemrégiben megszigorították a horror- és pornókazetták becsempészéséért járó büntetéseket, többeket pedig elítéltek, akik házi mozit rendeztek be lakásukon, elég borsos, akár 10 rubeles belépődíjjal.

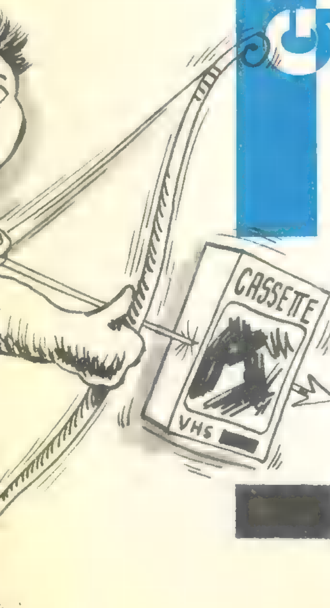
A Videofilm azonban előre gondolkodik: műszaki szakemberképző központot fog üzemeltetni, ■ eleinte szűk vetítőhálózata lesz a kereslet felmérése céijából. Egyikben balettfilmeket, másikban ismeretterjesztő műsorokat, videopublicisztikát vagy éppen „A XX. század szenzációi és paradoxonjai" címmel érdekességeket mutatnak be. Programokat készítenek videokávéházak, -bárok és -diszkók számára is. Jövőre talán az első videojátékfilmjük is elkészül. Ilyet már – igaz, a filmgyártás keretében – forgattak a Szovjetunióban a Lenfilm Stúdiókban. Címe: Hogyan legyünk sztárrá? Költségvetése 1000 rubel.

Görög, amerikai, brit és francia ajánlat is érkezett már közös stúdiók létesítésére – elsősorban az orosz balett érdekli ■ lehetséges partnereket. A Szovjetunióban számolnak azzal is, hogy a videoforgalmazás jogdíjai sokkal kisebbek, mint a filmforgalmazásé – tizede, huszada annak. Hamarosan kazettára kerülnek ■ világ filmtermésének klasszikus alkotásai. Másfelől, az NSZK például a 30-as évek szovjet filmjei iránt érdeklődik, Ted Turner TBS társaságával szovjet és amerikai klasszikus filmek cseréjéről folynak a tárgyalások.

A Szovjetunióban el akarják kerülni a nyugati videózás gyermekbetegségeit. Lassan ott is véget ér az a korszak, amikor a kazettákon jórészt csak kommersz szórakoztató műsorok terjedtek. Mára ■ nyelvtanulást segítő programoktól az oktatóprogramokig és ■ videojátékokig sok mindent kínálnak a stúdiók. A szovjet szakemberek egyetértenek azzal, hogy a televízió ■ jövőben főként híradó és dokumentumműsorokat sugározzon. Az esti filmet és ■ többi néznivalót kazettákról, még inkább lemezekről választják majd az emberek.

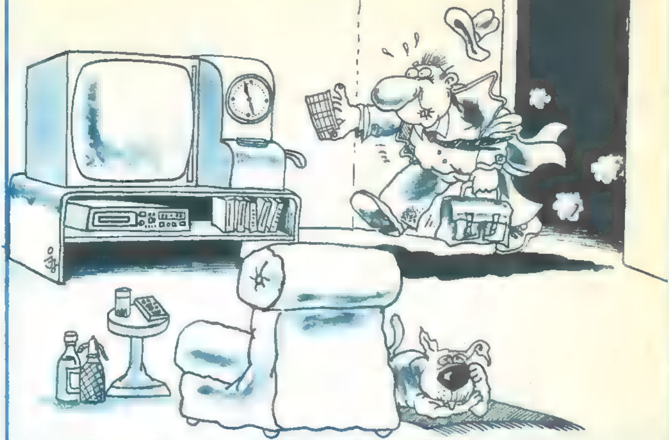
Egyelőre azonban gátja még a videózás gyors elterjedésének ■ hazai televíziógyártás állapota is. Lassan kiszorulnak ■ szalagról a csöves készülékek, de a távkapcsolóval működő, PAL/SECAM rendszerű korszerű készülékek kísérleti gyártása még csak most kezdődött el.

Lengyel László

EGBESZÖKŐ ÁRAK

Jugoszláviában a videomagnók piaca lényegében két részre osztható: egyrészt kaphatók hazai termékek, de igen magas áron, másrészt déli szomszédunknál megvehető rendkívül sokfajta nyugati videomagnó, a ezek ára időről időre csökken. Ehhez azonban gyorsan hozzá kell tenni, hogy egyrészt ki kell fizetni a például nyugatnémet márkában, belga frankban vagy amerikai dollárban megadott árat, majd dinárban ki kell még ezt egészíteni az ár 60–70 százalékával, ami lényegében vám, adó és bizonyos illeték.

A hazai gyárak idén már a második típussal jelentek meg a piacon. Először a Gorenje cég készítette el a maga berendezését, amely VHS rendszerű, PAL-adások vételére is alkalmas (Jugoszláviában a televízió ebben a rendszerben sugároz), távvezérelhető, tizenkét program állítható be rajta. Az ára 778 544 dinár. Az Iskra vállalat az ITT céggel együttműködve gyártja a második jugoszláv képmagnót, amelynek VCR-9000 a jele. A HQ technológiával gyártott távvezérelt sztereokészülék funkciói között szerepel, hogy VHS rendszerű, VPS-dekóderrel szerelték fel, 11 hónapra előre hat műsor automatikus vétele programozható be, tűrhető állóképet is ad és az egyes jelenetek gyorsan megkereshetők. Az ára igen magas, 998 640 dinár. A július közepén érvényes árfolyam szerint ez 1490 dollárnak vagy 130 ezer forintnak felel meg.)

A hazai gyártók mellett egyre több külföldi cég jelenik meg a jugoszláv videopiacon. Lényegében minden ismertebb márka kapható, Belgrád központjában például Fisher, Sharp és Sony márkaboltok kínálják termékeiket. A dologban az az érdekes, hogy a külföldi cégek ma már (a világra jellemző tendenciát követve) itt is egyre olcsóbban árulják berendezéseiket, így az egy-két éve még 1100–1300 NSZK-márkába kerülő videomagnókat most 900–1000, de sokszor 700–800 márkáért árusítják. (Vásárlásnál azonban sohasem szabad elfelejtkezni a körülbelül 70 százalékos plusz dinárköltségről.) Sőt, az is előfordul, hogy egyes videomagnók itt olcsóbbak, mint az NSZK-ban. Ennek az az oka, hogy a cégek Jugoszláviában úgynevezett konszignációs lerakatokból árusítanak, azaz áraik lényegében exportárak és nem tartalmazzák az NSZK-ban használatos 14 százalékos forgalmi adót. De ezen túlmenően is vannak jelentős árkülönbségek, például a Grundig VS380 Hi-Fi modell Jugoszláviában 1937 NSZK-márkába, míg az NSZK-ban 2500–2700 márkába kerül.

A választékot nehéz lenne felsorolni, hiszen az előbbieken kívül még kapható Grundig, Nordmende, az amerikai Bondster, vagy a dél-koreai Samsung márka is. Néhány jellemző adat az árakról: Sharp VC 782 SD 1190 DM + 310 ezer dinár; Sharp VS 793 SBK Hi-Fi Stereo 1590 DM + 414 ezer dinár; Grundig VS 340 Hi-Fi Stereo (ezzel a készülékkel LP üzemmódban nyolcórai zenei felvétel készíthető és a frekvenciaátvitel 20–20 000 Hz!) 1665 DM + 70 százalék adó és vám, de kapható a Samsung VX 6161-os úgynevezett lapos modellje 699 DM-ért is.

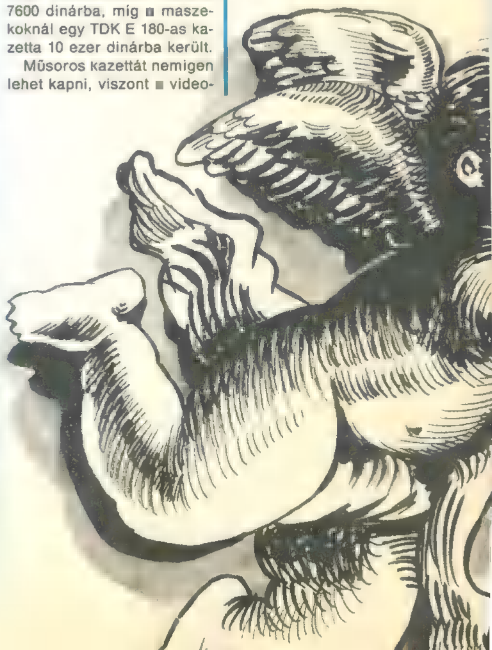
Mindebből az derül ki, hogy a konvertibilis valutában számolt ár kedvező is lenne, az igen magas pluszköltség az árszínvonalat nagyon megemeli (körülbelül a hazai termékek árának magasságába).

A videokazetta-választék Jugoszláviában meglehetősen szegényes. Az állami üzletekben egy BASF E 120 VHS Chromdioxid kazetta 7600 dinárba, míg a maszekoknál egy TDK E 180-as kazetta 10 ezer dinárba került.

Műsoros kazettát nemigen lehet kapni, viszont a videoklubokban rendkívül széles a választék és nagyon hamar megszerzik az új filmeket is. Például a katalógusokban már szerepel Martin Scorsese The Color of Money (A pénz színe) című filmje, amelyben a főszerepet Paul Newman játszotta. Ezért az alakításáért Newman 1986-ban Oscar-díjat kapott.

Madarász György

kis-Lexikon

A magazin műszaki szakkifejezéseihez

ADAT
– digitalizált információ egységnyi része

AFT
(Automatic Fine Tuning) – automatikus finomhangolás, l. AFC

ALAPSZÍNEK
– a színes videokép átvitelére szolgáló szabványosított piros, kék és zöld szín, amelyek változó arányú keveréséből keletkeznek ■ képernyőn előállítható színek

AM
(amplitúdómoduláció) – olyan jelátalakítás, melynek nyomán egy ún. vivőhullám nagyságának (amplitúdójának) változásai hordozzák az átvinni kívánt információt

ÁRNYÉKOLÁS
– 1. elektromos vezetéket körülvevő külső hengeres fémburkolat (szövet vagy fólia) 2. tereptárgy rádióhullámok terjedését megakadályozó hatása

BURST
– referencia segédjel a színinformáció átviteléhez (az egyes tévésorok elején)

CCTV
(Closed Circuit TV) – zártláncú tévé, l. ZTV

CCIR
– a nyugateurópai rádió- és tévéadásokra vonatkozó egységes megállapodás és ajánlás

CHROMAKEY
–l. háttértrükk

DC
(Direct Current) – egyenáram: telepekből, akkumulátorokból nyerhető áram. A hálózati váltakozóáramból is előállítható tápegység segítségével. Az áramforrás két pólusa (plusz és mínusz) általában nem cserélhető fel!

DIGITÁLIS
– diszkrét (elkülönült, meghatározott értékű), időben nem folyamatos jelekkel dolgozó berendezés, áramkör stb.

DOC
(Dropout Compensator) – dropout kompenzáló: olyan áramkör képmagnókban, amely rövid jelkimaradás (dropout) esetén a megelőző képsorral vagy egy átlagos feszültségszinttel helyettesíti a hiányzó sort vagy sorokat

EDITÁLÁS
– l. szerkesztés

FÉNYVEZETŐ KÁBEL
(Glas Fiber Cable, Fiber Optic Cable, Glasfaserkabel) – különleges üvegből készült vezeték, amelyben az információtovábbítás modulált fényimpulzusok segítségével történik

HÁTTÉRTRÜKK
(Chromakey, Blue Box) – olyan video (elektronikus) trükk, amely eltérő színű képrészletek segítségével kombinál össze két videóképet úgy, hogy az egyik kép bizonyos színű részei helyén megjelenik a másik videóforrás képe

INTERFERENCIA
– két vagy több jel nemkívánt egymásra hatása, melynek során olyan zavaró harmonikus jelek keletkeznek amelyek benne lesznek az átviteli sávban és így zavart okoznak a vételben illetve lejátszásban [pl. fütty a rádióvételben, moire („halszálka") a képernyőn stb.]

KARAKTER
– betűhely, illetve betű vagy szám vagy azok elektronikus képe (videorendszerekben, számítógépi rendszerekben stb.)

OIRT
– ■ kelet-európai rádió- és tévéadásokra vonatkozó megegyezés és ajánlás

PC
(Personal Computer) – személyi számítógép: kisméretű, hordozható, általában közönséges tévévevőhöz mint megjelenítőhöz kapcsolható olcsó nem professzionális kivitelű számítógép

PCM
(Pulse Code Modulation) – impulzus kódmoduláció: szabványosított impulzusokból álló jelcsomagok formájában történő információátvitel

REMOTE
(távoli) – távszabályzó csatlakozási helye képmagnón, videokamerán stb.

SÁVSZÉLESSÉG
– adott elektronikus jel által a frekvenciatartományban elfoglalt hely, illetve az e jel átviteléhez szükséges frekvenciatartomány

SECAM-DDR
– olyan SECAM rendszerű színes tévé átviteli rendszer, amelynél a kép és a hangvivő távolsága 6,5 MHz helyett 5,5 MHz

SLOW MOTION
– lassított szalagmozgás képmagnó lejátszásnál

SHARPNESS
(élesség) – olyan kezelőszerv képmagnókon, melynek segítségével a kép élességét lehet növelni vagy csökkenteni, amivel ■ zaj is nő vagy csökken

STATÍV
– kameraállvány

STILL
– állókép (a videoszalag megállítása) képmagnólejátszásnál, l. pause

SVENK
– a kamera vízszintes irányú mozgatása felvétel közben

SZÍNSEGÉDVIVŐ
(Color Subcarrier) – a színjelet hordozó segédjel, l. burst

TORZÍTÁS
– az elektronikus jelek alakjainak és arányainak nem kívánt megváltozása az átalakítás vagy az átvitel során, amely rontja az információfelismerést

TRACK-JELEK
– a track-sávra felvett 50 Hz-es impulzusok ■ videoszalagon, amelyek biztosítják, hogy visszajátszáskor a videofejek pontosan a korábban felvett videosávokon haladjanak

TRANSZKÓDOLÁS
– ■ PAL és SECAM szerint kódolt színes tévéjelek közti átalakítás abból a célból, hogy egy műsort a másik szabvány szerint készült gépen le lehessen játszani

UHF
(Ultra High Frequency) – 471–862 MHz között kijelölt frekvenciasáv tévé műsorszórás céljára

VHF
41–223 MHz között kijelölt frekvenciasáv tévé- és rádióműsorszórás

Szerelem és erotika a filmművészetben

3. rész

…mondhatnánk mi is,
ha maradtak volna kellemes emlékeink
abból az időből.
Amíg Olaszországban Silvana
Manganót, Gina Lollobrigidát
és Sophia Lorent
imádták
rajongói,
addig nálunk
a kiismer-
hetetlen
mosolyú
Rákosi Mátyás volt
a filmsztár, bár e cikk
sajátos szempontjai
szerint aligha
vehette volna fel
a versenyt velük…
Sorozatunk második részében
Amerika csillagaira vetettünk
egy futó pillantást, most tehát térjünk vissza Európába…

Ó, AZOK AZ ÖTVENES ÉVEK!…

A háború pusztításait gyorsan kiheverő Nyugat-Európa az első években szinte minden tekintetben magán viselte Amerika hatását. Nem volt kivétel ezalól a filmkészítés sem, így a színésznőket is tengerentúli normák szerint gyúrták át. A hivatalos ideál produkálta „háziasszonyszex" uralta ■ filmvásznat, s a bájos, csacsogó leányalakokat játszó Romy Schneider vagy Christine Kaufmann nem kavartak nagy vihart maguk körül. Pontosan olyan szerepeket kaptak, mint mondjuk a szeplős amerikai Doris Day – szeplőteleneket.

A békeévek mozijában csak nagy ritkán tűnt fel egy-egy „botrányos" jelenet, mint például Willi Forst A bűnöző nő (Die Sünderin) című filmjében, amelyben Hildegard Knef teljesen meztelenül volt látható. A vékony, szőke Hildegard sokak szerint a Marlene Dietrich-féle német szexuális mitológia megtestesítője volt, valójában mégsem hasonlítható hozzá. A hollywoodi producerek is abban reménykedhettek, hogy a Marlene-csoda megismétlődhet, mert hamarosan átvitték Amerikába, ott azonban nem a neki szánt filmszerepekben tündökölt, hanem – Neff névre átkeresztelve – a Broadway színpadain.

A saját arcát és filmcsillagait kereső európai film erőtlen kísérletei jellemzik ezeket az éveket, s ■ legtöbb országban megpróbáltak előállítani egy valamirevaló sztárt. Még ■ konzervatív Anglia sem volt kivétel: a tervek szerint Diana Dors lett volna ■ brit Marilyn Monroe. Babaarcáról csak úgy sugárzott ■ tehetségtelenség, s ezt próbálta ellensúlyozni pompás testi adottságaival – igen csekély sikerrel. A szexbomba ezúttal nem robbant…

Franciaország – mivel Brigitte Bardot-ra még várnia kellett néhány évet – beérte Françoise Arnoul-jal, akit kritikusai egyszerűen „zseb-Vénusz"-nak titulálták. Françoise a lehető legtermészetesebb módon meztelenkedett filmjeiben, s az is segítségére volt ebben, hogy rendezői mindig a testére szabott szerepekkel halmozták el. A Rajongás (Le Rage au Corps) című filmben például – mi mást? – egy nimfomániás asszonyt alakít – meggyőző hitelességgel. A nemiség kihívó érzékeltetésében találta meg Arnoul igazi önmagát, ám ez kevés volt ahhoz, hogy kiemelkedjék a többi középszerű filmszínésznő közül.

A sorozatunkban már említett Jane Russell – aki elsősorban szép melleivel csinált karriert – méltó utódaként indult el pályáján az olasz Eleonora Rossi Drago. 1947-ben elnyerte a Miss Roma, majd ■ Miss Italia címet. A temperamentumos lányt Gina Lollobrigida néven ismerte meg a világ. Hogy ■ szép külső, ■ tökéletes női test mekkora sorscsapás lehet egy tehetséges színésznő számára, arról Gina saját szavai győznek meg leginkább bennünket.

„Tekintettel arra, hogy első sikereimet anatómiai adottságaimnak köszönhettem, csupa olyan szerepet kínáltak, amelyekben alig kellett kinyitnom ■ számat, idomaimnak viszont annál nagyobb szerepet szántak. Természetesen a kritikusok is ennek megfelelően vélekedtek rólam, és nem vették tudomásul művészi képességeimet. Egyikük azt mondta rólam: ‚Olaszország legszebb teste'. Egy másik pedig ezt az élcet faragta rólam: ‚Esze kicsi, keble nagy'. Magamon kívül voltam ■ dühtől… Akkoriban meglehetősen gömbölyded voltam, és ez egyrészt nagy tetszéssel találkozott, másrészt viszont gúnyos megjegyzéseket váltott ki. Pietro Germi, a rendező egy szép napon azt mondta nekem: – Nagy kerek szemed van. De nem veszed észre, hogy a fejed túlságosan nagy és az idomaid túlságosan teltek?"

Gina azonban nem változtatta meg az alakját, amit – visszaemlékezve híres alakításaira – csak helyeselhetünk. Az első néhány filmszerep után ■ híres producer, Howard Hughes Hollywoodba hívta, s erőnek erejével rá akarta beszélni, váljon el jugoszláv férjétől, s menjen inkább hozzá. Howard Hughesról érdemes elmondani, hogy ő volt az, aki sztárt faragott Jean Harlow-ból és Jane Russellből, s ebbe a sorba Gina tökéletesen beleillett volna. Ő azonban nem állt kötélnek, visszatért Olaszországba.

Hogy ■ meztelenségről se feledkezzünk meg, idézzük fel ■ Más idők (Altri tempi) című 1952-ben készült filmjét, amelyben Vittorio de Sica bizonyítja be a bíróság előtt védence nagykorúságát, hogy felhúzza Gina blúzát, szabaddá téve kebleit.

Bár Gina Lollobrigida – mint korábban idézett szavai is tanúsítják – úgy érezte, testi szépsége háttérbe szorítja művészi kvalitásait, az igazság az, hogy a népies „vadmacska"-szerepeihez fűződnek legnagyobb sikerei. Nagyszájú, mezítlábas, egy szál kivágott ruhában szaladgáló parasztlányként vonult be Gina a filmtörténetbe, s amikor valami mással próbálkozott, azt a közönség meglehetős közönynyel fogadta. Szépségének, vonzásának talán legnyilvánvalóbb elismerése volt, amikor 1954. augusztus 16-án ■ komoly Time – amely addig elhatárolta magát a cover-girlök divatjától – a címoldalán Gina Lollobrigida arcképét hozta. A Time szerint az ő ▶

neve a hét leghíresebb szótag a kontinensen, majd pedig a következőket jegyzi meg a filmcsillagról: „...aligha rendelkezik nagyobb tehetséggel, mint amennyire egy margarétának szüksége van ahhoz, hogy magához vonzza a méhet. Szépsége izgató: a kis barna nimfa védtelen szépsége ez, amely fölébreszti a férfiban a szatírt."

1955-ben a magát többre tartó Gina visszautasította ■ Kenyér, szerelem és... című film főszerepét, amely a hasonló kezdetű, emlékezetes sikerű alkotások folytatása lett volna... s lett is, csak éppen nem vele, hanem az akkoriban még kezdőnek számító Sophia Lorennel. A Lollobrigidánál fiatalabb, 1934-es születésű szépség lassanként betöltötte ■ vetélytársnője által hagyott űrt, s nem is akárhogyan! Sophia markáns megjelenésével, átütő domborulataival, húsos, érzéki ajkaival kialakította jellegzetes szerepkörét, a túláradó, maga körül elviselhetetlen zajt csapó, útszéli modorú kofáét.

Az olasz bulvárlapokban hamarosan kezdetét vette a „Vadmacska" és ■ „Kofa" szóháborúja, amelyben nem kímélték egymás testi adottságait sem, valóságos kebelharc dúlt kettejük között. A csatazaj elültével Loren szinte akadálytalanul vonult be az olasz filmcsillagok közé. Ő is – akárcsak Gina – későbbi sikereit az Olaszországban akkoriban rendkívüli népszerűségnek örvendő fényképregényekben való szerepléseivel alapozta meg. Ezután egy csomó egészen jelentéktelen fércmunkában mutogatta magát egészen addig, amíg Vittorio de Sica meg nem hívta ■ Nápoly aranya (L'oro di Napoli) című film lángossütőjének, Donna Sofiának szerepére. A Nápolyi körhinta (Carosello napoletano) főszerepében kihívóan riszáló járásával, az inge alatt táncoló melleivel, félreérthetetlen gesztusaival elsöprő sikert aratott.

Gyorsan felfelé ívelő pályájában nagy jelentősége volt annak is, hogy bár Rómában született, ám Nápolyban és környékén nevelkedett, s vérbeli délvidéki lányként nőtt fel. A kirobbanó délolasz vérmérsékletet sikerült megőriznie a filmjeiben is, ez pedig hazájában már önmagában is fél siker. Az Egyesült Államokban a filmkritikusok mind Gina Lollobrigidát, mind Sophia Lorent gyakran nevezték „ösztönös színésznőnek" ami ha úgy vesszük, hízelgő és lenéző is egyben. Ez az ösztönös jelző kifejezi azt a kiáltó ellentétet, ami az amerikai színésznők megtervezettsége és az olasz csillagok természetes, emberi szerepjátszása között feszült.

Loren sem kerülhette el ■ sorsát: Amerika felfigyelt rá, s Stanley Cramer producer-rendező meghívására Cary Granttel és Frank Sinatrával eljátszotta ■ Büszkeség és szenvedély (The Pride and the Passion) című film főszerepét. A vele együtt dolgozó amerikaiak elragadtatottan nyilatkoztak róla. Sinatra egyszerűen „The Most"-nak nevezte, ami magyarul anynyit tesz: „A Leg". Sophia még sikerei csúcsán sem hazudtolta meg délolasz kofai mivoltát, ugyanis a Journal American című lapban a következőket tanácsolta az érte rajongó fiatal amerikai lányoknak: „Egyetek minél több spagettit! Mindent, amim van, csak annak köszönhetem, hogy sok spagettit ettem. Próbáljátok meg ti is!"

A hagyományos sztárkultusz jegyében született alkotások mellett az ötvenes években kialakult egy másik formája is ■ filmeknek, a kifejezetten erotikus célzattal készült „műveké". Az erotikus filmekhez vezető utat főképpen az úgynevezett nudistafilmek egyengették. Ilyennek nevezhetők Edgar

Rice Burroughs számtalanszor megfilmesített Tarzan-történetei, amelyekben Tarzan, a dzsungel rettenthetetlen fia és uralkodója, valamint az ő szépséges párja, Jane paradicsomi körülmények között mutogatták alig eltakart bájaikat.

Ahhoz, hogy a hatvanas évekre egyes nyugat-európai országokban polgárjogot nyerhessenek az erotikus és szexfilmek, nagymértékben hozzájárult a skandináviai és angliai nudista mozgalom, a szabadtestkultúra. Hasonló lökést adott az ügynek, hogy az éjszakai szórakozóhelyeken futótűzszerűen terjedt a striptease, vagyis ■ vendégek feltüzelését szolgáló vetkőzés. A sztriptíz igen gyorsan bevonult a filmekbe, igaz, nem öncélúan és nyíltan, hanem mintegy odavetve, hevenyészetten. Ehhez nagyszerű alkalmat teremtettek a bűnügyi és kémfilmek, amelyekben – magától értetődő természetességgel – a különböző sötét alakok, rossz szándékú, álnok szereplők nem balettintézeti vizsgaelőadásokon, hanem mindenféle sötét lebujban, rossz hírű bárokban szövögetik aljasabbnál aljasabb terveiket. S a fertelmes bűnök e tanyáinak egy csöppet sem szokatlan tartozéka volt a háttérben erotikus mozdulatokkal magát lemeztelenítő táncosnő.

A nyolcvanas évek lágy és kemény pornófilmjeihez képest ezek az erotikus kezdemények meglehetősen gyermetegek voltak. Hogy némi fogalmat alkothasson az érdeklődő olvasó erről a különbségről, lássuk, milyen filmeket tiltott be a katolikus egyházi cenzúra harmincnegyven évvel ezelőtt. A Meztelen paradicsom címet viselő nudista alkotás főszereplője egy fiatal lány, akinek barátai és barátnői rendszeres időközönként eleltűnnek, s e kiruccanásokról túláradó jókedvvel térnek vissza. A jámbor leányka felettébb furcsállja e rejtélyes utakat, s rövid töprengés után elhatározza, utánajár a különös titoknak. Egy meleg nyári reggelen végre elszánja magát a cselekvésre, ■ nyomon követi barátját, aki a tengerpartnak egy sziklákkal övezett, rejtett részére igyekszik. A bájos, ám félénk leányzó gondosan kiválasztott sziklahasadékból figyeli az eseményeket. Nem kell sokáig várnia, rövidesen megérkeznek a többiek is, fiúk, lányok vegyesen, s valamennyien anyaszült meztelenre vetkőznek, hancúroznak, kergetőznek. A sziklák közül leskelődő ártatlanság előbb a zavarát, majd ■ ruháit levetkőzi, s önfeledt szökdécseléssel olvad bele a felszabadult társaságba.

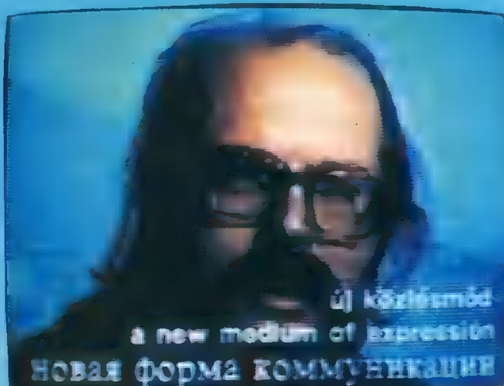
A fent idézett nudista propagandafilmet ugyan betiltották az NSZK-ban, ám ezekre az évekre tehető ■ turizmus világméretű fellendülése, s ■ nyugatnémet polgárok közül mind többen kerekedtek föl egy kis skandináviai kirándulásra.

Észak-Európa közismerten toleráns országaiban viszonylag rövid alatt napirendre tértek ■ meztelenség és a szex viharos terjedése és filmen, könyvekben való ábrázolása felett. S amíg mi Magyarországon azt hirdettük, hogy a szocializmusban nem lesznek bűnözők, homoszexuálisok, no és persze betegségek sem, addig Svédországban, Dániában az egyneműek közötti vonzalmat is el tudta fogadni ■ társadalom nagyobb része, olyannyira, hogy számukra is készültek erotikus filmek.

A piaci törvények maradéktalan érvényesülése hamarosan szükségtelenné tette a nyugatnémetek erotikus utazásait, hiszen nyilvánvalóvá vált, a szex és az erotika századunk egyik legnagyobb gazdasági lehetőségét rejti magában.

Berkes András

VIDEOLÓGIA

Szaladó házsorok, mechanikus zajok, lépegető gépember. Fémhasán villogó képernyő, amely visszanéz alkotóira. Katasztrófafilm-jelenetek, pornópillanatok, varázslatos animációs trükkök váltják egymást, majd váratlanul egy szakállas fejet látunk. A fej tulajdonosa egy gőzölgő termálmedencében ül és ■ video társadalmi, művészeti értékéről és jelentőségéről beszél, majd ismét klipek, filmjelenetek következnek. A rendhagyó video egy nagyszabású kísérlet első terméke, ■ Mozgókép Analízis című videoújság videofilmre rögzített első száma. Az alkotók, *Szalai Györgyi* és *Dárday István*, ■ magyar film dokumentarista vonulatának jeles forgatókönyvíró-rendező párosa. A kiadó pedig az egykori Társulás Filmstúdió jogutódja, a Mozgókép Innovációs Társulás.

■

– Eredetileg azt kezdtük el vizsgálni, hogy a mozgó kép társadalmi funkciója milyen területekre is irányul. A Balázs Béla Stúdióban kialakult egy úgynevezett dokumentarista vonulat, míg a másik csoportosulás az új nyelvi, filmnyelvi törekvéseket szorgalmazta. Ezek eredményei a megvalósult, jelentős filmalkotásokon kívül abban az igényben is megnyilvánultak, hogy a mozgóképről való gondolkodásnak eddig elért eredményei valamilyen intézményesült formában jelenjenek meg, vagyis szerettük volna, ha a filmgyártási, a filmelméleti tapasztalataink találkoznak az átalakuló filmkészítési és forgalmazási rendszerrel. De nem így történt. A kísérleti törekvések képviselőit mind a Balázs Béla Filmstúdióban zsúfolták össze, ■ amikor az itt „felnőtt" alkotók kikerültek a stúdióból, azt tapasztalták, hogy a lehetőségeik gyakorlatilag megszűntek. Megszűnt ■ ■ fórum, ahol megvalósíthatták elképzeléseiket.

A „dokumentaristák" annak idején egy hatrészes, neveléssel foglalkozó filmsorozatot készítettek, amely egyben társadalmunk akkori állapotát is tükrözte. Erre a kísérletre építve, tanulságait figyelembe véve jutottunk el ahhoz ■ gondolathoz, hogy az egész filmforgalmazás rendszerében radikális változás, változtatás szükséges. Ekkor hoztuk létre ■ Pécsi Közművelődési Filmhetet, ami kifejezetten a film funkciói szerint a forgalmazás kérdéseivel foglalkozott. Ezt követte egy konferencia Kecskeméten, amely ■ mozgófilm oktatási felhasználásának kérdéseiről szólt. Ezeknek a próbálkozásainknak az eredményei feledésbe merültek, eltűntek, létrejött azonban a Társulás Filmstúdió, amit rövid idő után szintén megszüntettek. Mindezek a kudarcok azt mutatják, hogy éles ellentét van a fiatal magyar filmkészítő nemzedék és a filmforgalmazás, az intézményi háttér között.

Óriási lángnyelvek habzsolják a toronyházat, a tűzoltók tehetetlenül locsolják a vizet az égbe szökő tűzre, s belül a lépcsőházban sikoltozó, halálra rémült emberek rohangálnak. A kép lassan megszelídül s átúszik egy nappali szobára. Egy férfi próbálja meg csendes erőszakkal ágyba édesgetni partnerét. A tiltakozás egyre határozatlanabb, s végül elhal. Megszólal viszont *Révész Sándor* szociológus, aki ■ video megjelenésének társadalmi hatásait elemzi, s az új tömegkultúra irányvonalait.

Annak a jelenségnek, hogy a fiatal filmes társadalom most a video felé fordul, két oka van. Egyrészt a jelenlegi intézményi keretek között ez számít az egyetlen elérhető fórumnak, másrészt a video tagadhatatlanul ■ századvég legnagyobb hatású találmánya, ■ mozgókép „birodalmának" legexponáltabb eszköze. Azzal ■ ténnyel, hogy a video mint ■ mozgóképkészítés technikai, művészi, forgalmazási, rendszerben is újat hozott, elodázhatatlanná vált a mozgóképpel kapcsolatos problémák megoldása. A Társulás Stúdió már annakidején is felismerte a video jövőjét és elkezdte ■ felkészülést a videoműfaj egészét átfogó tevékenységre, a gyártástól a terjesztésig. Egyfajta kényszerként itt találkoztak ■ legkülönfélébb műfajok képviselői, Bódy Gábortól Jeles Andrásig, holott ■ természetes az lett volna, hogy számukra az intézményes filmkészítési formák nyújtsanak lehetőséget a kibontakozásra.

A Társulás megszűntével az alkotók lehetőségei gyakorlatilag megszűntek. Főleg azok ■ filmesek kerültek nehéz helyzetbe, akik a filmkészítés nemes céljain túl a mozgókép filozófiai kérdéseivel és más rétegeivel is foglalkoznak és érdeklődésük központjában nem kifejezetten a kommerciális filmkészítés áll.

Ma hazánkban egy jól (?) kiépített mozihálózat és ■ kétmillió tévé-vevőkészülék mellett nincs szervezett lehetőség, alternatíva a videofilmek terjesztésére. Gyakorlatilag csak az intézmények, az iskolák, művelődési otthonok rendelkeznek azokkal az eszközökkel, amelyekkel befogadói lehetnek egy új típusú videoforgalmazási rendszernek. A realitás az, hogy a magán videotulajdonosok nagy része döntő többségben könnyű szórakozást, ■ filmforgalmazásban nem jelenlevő alkotásokat – horror, akciófilm, szexfilm – néz videón, vagyis más az igényszintje. Nem elsősorban egy ilyen kísérleti videoműhely készítményeire vevő. Ami persze nem feltétlenül negatív értékítélet, csupán tény. A Mozgókép Innovációs Társulás megalakulásakor ezt figyelembe vettük, s tudjuk, hogy egyelőre csupán egy négyzetcentiméternyit sikerült kihasítanunk ■ mai szervezeti keretekből. A mozgókép készítés területén jelentkező mindenfajta innovatív törekvést támogatni szeretnénk. Itt nem csupán ■ művek elkészítésére gondolunk, hanem az előkészítéstől a terjesztésig ■ teljes feltételrendszer megteremtésére is. A társulás szó pedig nem csupán „jogfolytonosságunkat" jelöli, hanem egyfajta nyitottságot, közös gondolkodást, együttműködésre való hajlamot.

Az állatbarátok vagy azok, akiket a sors jó előérzettel vert meg, ilyenkor gyorstekercselésre állítják a videomagnót. Egy disznót vezetnek ugyanis a vágóhídra. Két hátsó lábára lánc kerül s ■ szerencsétlen jószág néhány perc múlva a böllérkések jóvoltából már nem egyéb, mint hosszú karaj, oldalas és combok. Szinte bénító az ■ szakszerűség, ahogy a hentes dolgozik. Tévedhetetlen vágásokkal bontja alkotóelemeire az előbb még lélegző, mozgó lényt, s szenvtelen arccal dobja az asztalra ■ soron következő részt.

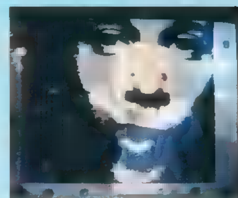

Úgyszólván fillérek állnak rendelkezésükre, de ennek ellenére nem adják fel elképzeléseiket, hogy egy kísérleti alkotóműhelyt hozzanak létre, amely legalább annyira a videóra, mint ■ filmre épült. Megpróbálnak egyfajta új terjesztési szemléletet, mechanizmust kialakítani, létrehozni. Nem „ortodox kísérletezők" akarnak lenni, tehát nem zárkóznak el még a kommersz filmek, videók vetítéséről sem. Ennek oka kettős: egyrészt az egyben egy gazdaságossági modellkísérlet is lesz, másrészt különféle nézői igényeket szeretnének kielégíteni a jelenidejűség, az aktualitás jegyében. Szándékuk az, hogy videofolyóiratuk, ■ Mozgókép Analízis szinte tükörképe legyen az egész társulásnak és fórumot adjon különféle művészi törekvéseknek.

Amennyire lehet, komplex módon szeretnék körbejárni ■ video adta lehetőségeket, s ebben ■ videoműfaj katalizátoraként feltűnt klipműfaj éppen úgy helyet kapna, mint az analízis, azaz ■ video társadalmi lehetőségeit taglaló dokumentarista vonulat. A társulás nyitottsága azt is jelentené, hogy lehetőséget adjon az itt készült videók filmre való átírására és így ■ mozihálózaton keresztül való forgalmazására. Az első ilyen próbálkozás, ■ Szépleányok című film, már ■ mozik műsorán van. Ez azonban „dokumentumminőségű" film, egy valódi „filmminőséghez" magasabb technikai szintre van szükség. A videofilmek celluloidszalagra való jó minőségű másolása nem lehetetlen, külföldön, így például Angliában már megoldották.

She is the Boss – vagyis Az asszony a főnök. Ez ■ címe Mick Jagger szólóalbumának, amelynek dalaiból számos kiváló klip készült. Talán ■ legszebb szövegű kapta a legnagyobb képi lehetőséget, egy animációs videoremeket. A csoda, ■ nő szikrázik, izzik, mozog és lebeg. Varázsol és önmaga is eltűnik hogy aztán ■ képernyőre visszarepülve ismét csapdába ejtse szemünket. Mire azonban egészen ■ hatása alá kerülnénk a szöveg és látvány ilyen nagyszerű ötvözetének „elidegenítenek". Utcai tüntetések, égő erdők, szenvedő arcok törnek ■ képernyőre, hogy figyelmeztessenek ■ valóságra.

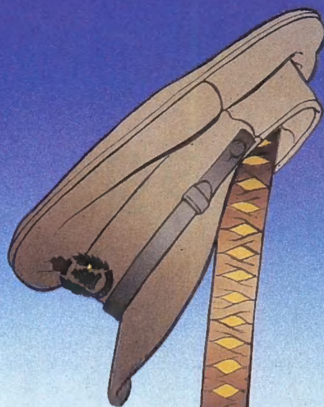
A társulás a Mozgókép Innovációs Társulás tehát egy új típusú rendszer kiépítésére törekszik. Klubmoziktól, a video, videoújság postai terjesztésétől az experimentális videofilmek gyártásáig terjedő rendszer kiépítésére törekszik. A filmgyártás jelenlegi átalakulási folyamatában még nem tudni, mire lesz lehetőségük, mennyi pénzt – és milyen technikai hátteret tudnak majd maguk mögött. Az sem tisztázódott még, hogy a társulásba tömörült – szorult?! – művészek hogyan kapcsolódhatnak be a magyar filmélet vérkeringésébe, s alkotásaik miképpen juthatnak el oda, ahová szánják őket. A remény azonban él, hogy a megszűnt társulás után egy új lehetőségekkel és távlatokkal bíró társulás született...

Sz. P.

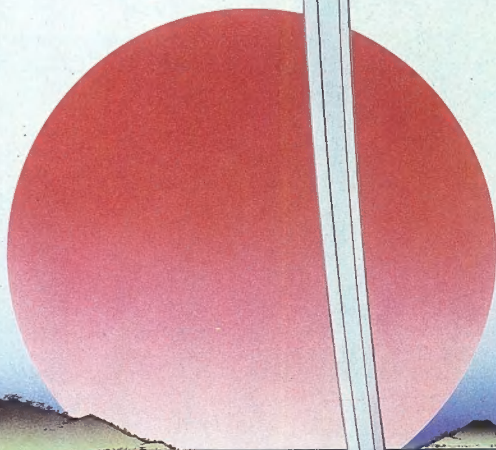

Ápisz

ÚJ
COMMODORE 64
ÚJ

Boldog karácsonyt Mr. Lawrence

Két magnó egy . . . dobo

Már megszokott dolog, hogy a hangmagnók világában deckek, sztereo rádió-magnók két mechanikával készülnek. Videóéknál azonban ez rendkívüli újdonságnak számít, és bár nem mondható, hogy az NSZK és egyéb nyugati országok videopiacain osztatlan sikert aratott volna, már hazánkban is feltűnt a kétkazettás SHARP VC–5W20 készülék.

Természetesen nem két teljesen független magnóval állunk szemben, mert az egyik (a bal oldali kazettarész) csak lejátszásra alkalmas, a másik (a jobb oldali) a tulajdonképpeni teljes magnó, vagyis a felvevő-lejátszó programozható. A programozhatósága egyáltalán nem kényezteti el tulajdonosát, miután 14 napra előre (csak) egy programot képes rögzíteni, viszont megvan az az előnye, hogy amíg a felvétel készül, a másik résszel egy másik kazettát le lehet játszani. Sajnálatos módon azonban nem ezzel reklámozzák, hanem azzal, hogy „a tv-felvétel kábelzavarok nélkül másolható". A kábelzavarokról csak annyit, hogy ugyanazt az eredményt érjük el ezzel a géppel, mintha vezetékkel összekapcsol-

zban

nánk két videomagnót egymással és úgy végeznénk el a másolást, mert a Sharppal csak egy 40–50 cm hosszú koaxiális, illetve árnyékolt kábelt takarítottunk meg, lévén, hogy rendszertechnikai módosulás itt sem történik.

Igaz, az tény, hogy aktívan kamerázók részére elég jelentős kényelmi szolgáltatás a „Play-Rec" és a kettős „Pause" nyomógombok, mert ezek segítségével lehetőség nyílik a két rendszer egyszerre történő indítására, illetve adott esetben a kettős Pause megnyomásakor a 2. deck felvételkészenlétre áll, míg az 1. decken megkereshetjük a következő kívánt jelenetet, vagy akár a kazettát is kicserélhetjük, hogy a felvételt egy másikról folytassuk. Ha megtaláltuk a kívánt jelenetsort, a kettős Pause ismételt megnyomásával a bal oldalon a lejátszás, a jobb oldalon a felvétel egyidejűleg elindul. Egyszerűbb már nem is lehetne. A kapott képminőség természetesen a VHS kommersz kategóriába tartozik...

A kétkazettás Sharp másik felhasználási területe a videodisco, vagy a folyamatos videoműsor-szolgáltatás szférája, ugyanis amikor az első deck lejátszotta a kazettát, automatikusan visszatekercsel és egyidejűleg elindítja a második kazettát és ez így megy a végtelenségig... Összegezve tehát megállapítható, a SHARP VC–5W20 szolgáltatásai lényegesen jobbak, mint egy normál videómagnóé, azonban azt se hagyjuk figyelmen kívül, hogy mindezt „csekély" 3470 DM-ért kaphatjuk meg, azaz majdnem két videomagnó áráért.

Most ejtsünk néhány szót a készülék meglehetősen kellemetlen fogadtatásáról. Mindenekelőtt következzék egy mondat a készülék kezelési utasításából, amely jól jellemzi a SHARP óvatosságát: „A Sharp az illegális felhasználásért nem vonható felelősségre".

A további óvatossági intézkedésekről a Sharp gyártmánytervezője, *Manfred Zoppe* nyilatkozatából idézünk részleteket minden kommentár nélkül.

„Az a véleményünk, hogy VC–5W20 megjelenése mind nekünk, mind a végfelhasználóknak gondot okozhat, amiről szeretnénk felvilágosítást adni.

A VC–5W20 Japánban készült és kizárólag a Közel-Keletre exportálták. A Sharp anyavállalat döntése alapján Európába egyáltalán nem szállítottunk. Ennek magyarázata az európai másolási jogokban keresendő.

Magától értetődően Európában nem tudunk eleget tenni a szavatossági igényeknek. Sem ilyen típusú készülékünk, sem csere- és kiegészítő alkatrészünk nincs raktáron.

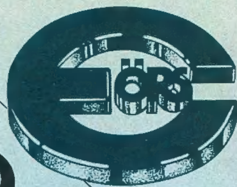
Szervizeink – amint már a jótállásnál is említettük – nem tudják vállalni a VC–5W20 javítását. Tehát hangsúlyozottan javasoljuk, hogy vásárlás előtt tájékozódjanak a szervizlehetőségekről".

Végezetül még egy sommás vélemény a VC–5W20-ról. *Bodo Schwarz*tól, a CBS/Fox NSZK-beli üzletvezetőjétől:

„Miután a film- és videoipar nyugat-németországi veszteségei az illegális sokszorosítás miatt évi 500 millió márkára rúgnak, ez az átjátszó-rekorder számunkra arculcsapás. E készülék felhívás a szerzői jogok megsértésére. A becsületes vásárlók semmi hasznát nem veszik, tehát ezeket a gépeket hivatásos kalózmásolók fogják megvenni. Az ingadozókat pedig feljogosítják kalózkazetták készítésére. Jogászaink már vizsgálják, hogy milyen lépéseket lehetne ezek ellen tenni."

Mit mondjunk? Lehet, hogy akinek megér 3400 márkát a Sharp, nem fog könnyeket hullatni Bodo Schwarzért? Meglehet.

ÖRS